

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της διαφθοράς,
του οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος

Διπλωματική Εργασία

Ειδικά ζητήματα του νόμου για την πρόληψη και καταστολή της
νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Αξιολόγηση, προτάσεις.

Παναγιώτης Δαγδαλένης

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μαριλένα Κατσογιάννου

Πάτρα, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή/ συγγραφέα που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Ειδικά ζητήματα του νόμου για την πρόληψη και καταστολή της
νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Αξιολόγηση, προτάσεις.

«Παναγιώτης Δαγδαλένης»

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Μαριλένα Κατσογιάννου

«Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Πάτρας»

Β Επιβλέπων Καθηγητής

Δημήτριος Λάζαρος Κόρος

«Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Πάτρας»

Πάτρα, Ιούνιος 2024

Περίληψη

Για το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο το οποίο χρήζει διευκρίνησης, είναι οι όροι που ανακύπτουν για την ευχερέστερη κατανόηση του ζητήματος της νομιμοποίησης εσόδων. Το ξέπλυμα χρήματος δεν αφορά μια μόνο πράξη, καθώς δεν εκδηλώνεται με τον ίδιο τρόπο. Αντίστοιχα δεν πρόκειται για ένα αυτοτελές αδίκημα και ως εκ τούτου είναι σαφής η ανάγκη για την επακριβή οριοθέτηση αυτών των ζητημάτων. Λαμβάνοντας αντίστοιχα, υπόψη ως δεδομένη την μεθοδολογία για την εμφάνιση αυτού του φαινομένου, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε αυτό, σε συνδυασμό με την μεθοδολογία η οποία χρησιμοποιείται για την εμφάνιση της φοροδιαφυγής, και για την κατανόηση της σύνδεσής τους, ενώ ως ιδιαίτερα σκόπιμο, κρίνεται να αποτυπωθεί η προσπάθεια που έχει συντελεστεί, τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου ή βρώμικου χρήματος.

Το χρήμα σε όλες τις μορφές του δεν θεωρείται πάντα καθαρό, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις η έννοια του βρώμικου χρήματος. Με αυτή την έννοια υποδηλώνονται οι πρόσοδοι, τα έσοδα, και τα εισοδήματα που έχουν ως αποτέλεσμα την διενέργεια ποινικών αδικημάτων. Η έννοια του μαύρου χρήματος, που υποδηλώνει το χρήμα που προκύπτει ή που προέρχεται από πολλές αθέμιτες δραστηριότητες της παραοικονομίας και από τη φοροδιαφυγή. Οι συμμετέχοντες έχουν ως στόχο να εξαφανίσουν τα ίχνη της παράνομης δραστηριότητάς τους, κυρίως μέσω της προσπάθειας για την νομιμοποίηση αυτών, με αρκετούς τρόπους. Σε αυτήν την περίπτωση αναφερόμαστε στην νομιμοποίηση κεφαλαίων η οποία προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα, ή αλλιώς αναφερόμαστε σε αυτή την διαδικασία με τον όρο ξέπλυμα μαύρου ή βρώμικου χρήματος.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να τονιστεί ότι το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, θεωρείται έγκλημα με παγκόσμιο χαρακτήρα, επειδή συνήθως η πράξη του ξεπλύματος, ολοκληρώνεται σε διαφορετικά κράτη σε σχέση με το προηγούμενο έγκλημα, από το οποίο προέρχεται η περιουσία προς νομιμοποίηση. Το ίδιο το ξέπλυμα πραγματοποιείται σε διαφορετικά στάδια, συνήθως σε έδαφος διαφορετικών κρατών, με αποτέλεσμα κάθε κράτος να παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Τα τελευταία έτη η διεθνής

κοινότητα έχει δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις συγκεκριμένες δραστηριότητες, και αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι, στην οικονομία διεθνώς η εγκληματικότητα επηρεάζει περισσότερο από ένα κράτη και γίνεται κοινή.

Με την προσθήκη του ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο πλαίσιο των οικονομικών εγκλημάτων, είναι αυτονόητο ότι αναφέρουμε ότι είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί ξέπλυμα μαύρου χρήματος στο πλαίσιο εμπορική ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, μιας νόμιμης οικονομίας από εγκληματίες, οι οποίοι έχουν ως στόχο να νομιμοποιήσουν τα έσοδα τα οποία θα προκύψουν μέσα από αξιόποινες πράξεις οι οποίες είναι χαρακτηριστικές του οικονομικού εγκλήματος.

Με τον όρο οικονομικό έγκλημα, θεωρούμε περισσότερο το επιχειρηματικό και λιγότερο το προσωπικό έγκλημα, το οποίο έχει ως συνέπεια κάποιες επιχειρήσεις να καταστούν ως εγκληματικές ομάδες, οι οποίες δραστηριοποιούνται τόσο σε παράνομες όσο και σε νόμιμες αγορές. Με αυτόν τον τρόπο η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, έχει συνδεθεί με τις διεθνείς συναλλαγές.

Στη σύγχρονη κοινωνία, το ζήτημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος πρέπει να αποσυνδεθεί από την σύνδεση του, με τις δραστηριότητες όσων συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα. Η πορεία του νομικού πλαισίου που ισχύει παγκοσμίως, δείχνει ότι με τη πάροδο των ετών, μεγαλώνει το πλαίσιο των εγκλημάτων τα οποία συνδέονται με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, κάτι το οποίο απεικονίζεται και στην τυποποίηση των κύριων εγκλημάτων.

Για τις ρυθμιστικές αρχές, δεν αρκεί απλά να υπάρχει η υποψία μιας ύποπτης συναλλαγής, αλλά θα πρέπει με όσο το δυνατόν, μεγαλύτερη βεβαιότητα, να πιθανολογηθεί ότι προέρχεται από κάποια εγκληματική δραστηριότητα. Το πλέον προβληματικό και κρίσιμο σχετικά με τις υποχρεώσεις τις οποίες θέτει το νομικό πλαίσιο, είναι η υποχρέωση που έχει το χρηματοπιστωτικό σύστημα να μην επιτρέψει την ολοκλήρωση των συναλλαγών για τις οποίες, είτε υπάρχει κάποια γνώση, είτε κάποια υποψία ότι συνδέονται με την νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Στην οικονομία παγκοσμίως παρατηρούμε τα τελευταία έτη, έντονη την εκμετάλλευση τόσο του χρηματοπιστωτικού, όσο και του δικηγορικού συστήματος στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος, με αποτέλεσμα να κινητοποιηθούν οι διεθνείς οργανισμοί για την επιβολή νέων νόμων, και για την γενικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου. Σε αυτό το πλαίσιο ο νομικός σύμβουλος έχει

έναν πολύ σημαντικό ρόλο, ο οποίος αφορά την αντιμετώπιση των περιστατικών νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Ο κύριος νόμος ο οποίος αφορά την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ήταν ο Ν. 4557/2018, ο οποίος όμως τροποποιήθηκε τελευταία σε αρκετές ποινικά ενδιαφέρουσες διατάξεις του ειδικότερα στο άρθρο 39 με τον Νόμο 4816/2021. Ο σκοπός του Ν. 4816/2021 είναι, να βελτιώσει και να διορθώσει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο είναι σχετικό με την καταπολέμηση των κεφαλαίων τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, μέσω του ποινικού δικαίου, όπως επίσης και η προσπάθεια για την επιτάχυνση στην απονομή δικαιοσύνης, καθώς και η βοήθεια προς τους πολίτες για την αναζήτηση της δικαστικής προστασίας.

Λέξεις – Κλειδιά

Νομιμοποίηση

Έσοδα

Εγκληματική δραστηριότητα

Βρώμικο Χρήμα

Δέουσα Επιμέλεια

Καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	1
2. Η ιστορική αναδρομή του φαινομένου της νομιμοποίησης βρώμικου χρήματος.....	4
2.1. Το άτυπο σύστημα μεταφοράς χρημάτων	6
2.2. Η ευθύνη των υπουργών σύμφωνα με τον Ν.4557/2018.....	8
2.3. Οι χρηματικές Ποινές του Νόμου και οι στερητικές της ελευθερίας του Ν.4557/2018.....	9
2.4. Η υποχρέωση δέουσας επιμέλειας (Due diligence)	10
2.4.1.1. Η υποχρέωση συνήθους δέουσας επιμέλειας	11
2.4.1.2. Η υποχρέωση απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας	12
2.4.1.3. Η υποχρέωση αυξημένης δέουσας επιμέλειας.....	13
2.4.1.4. Η υποχρέωση αναφοράς ύποπτων / ασύνηθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων.....	14
2.4.1.5. Η κακόβουλη γνωστοποίηση πληροφοριών και ο γενικός λόγος άρσης του αδίκου του άρθρου 32 Ν.3691/2008	19
2.5. Οι αρμόδιες Αρχές του άρθρου 6 Ν. 3691/2008 και το πεδίο αρμοδιότητάς τους..	20
2.5.1. Οι εποπτικές Αρχές.....	20
2.6. Οι Αρχές και οι φορείς των άρθρων 8 έως 11 του Ν.3691/2008.....	20
2.7. Η Αρχή της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα	21
2.7.1. Σύσταση, σκοπός και συγκρότηση της Αρχής Καταπολέμησης	22
2.7.2. Οι εξουσίες της Αρχής Καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	23
2.8. Το σύστημα αξιολόγησης, εντοπισμού, και αναφοράς φαινομενικά ασυνήθιστων και ύποπτων συναλλαγών	23
2.9. Οι αρμοδιότητες της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές δραστηριότητες.....	25
2.9.1. Η σόρευση καθηκόντων στην αρχή καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.	25
2.9.2. Η φύση των εξουσιών της Αρχής Καταπολέμησης.....	26
3. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.....	28
3.1. Τα βασικά αδικήματα της νομιμοποίησης	28
3.2. Η ανάμιξη της νόμιμης περιουσίας με το εγκληματικό προϊόν	28
3.3. Ο σκοπός του νόμου 4816/2021 και η τροποποίηση του Νόμου 4557/2018	29
3.4. Το αντικείμενο του Νόμου 4816/2021 Άρθρο 4.....	30
3.5. Η τροποποίηση του Άρθρου 39 του Ν. 4557/2018, ποινικές κυρώσεις	31
3.6. Η τροποποίηση του Άρθρου 39 του Ν. 4557/2018, οι νέες ποινές με τον Ν4816/2021.....	32
3.7. Η ενσωμάτωση της νομιμοποίησης των εσόδων στην κοινωνία διεθνώς	32
3.8. Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων σε διεθνές επίπεδο	35
3.9. Η έννοια της νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομη δραστηριότητα	38
3.10. Η νομική φύση του εγκλήματος	39

3.11.	Τα τρία στάδια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες	41
3.11.1.	Το στάδιο της τοποθέτησης του κεφαλαίου από παράνομη δραστηριότητα...	42
3.11.2.	Το στάδιο της συγκάλυψης των παράνομων κεφαλαίων.....	42
3.11.3.	Το στάδιο της ενσωμάτωσης ή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας του ξεπλύματος.....	43
3.12.	Η τέλεση του εγκλήματος του ξεπλύματος χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης.....	43
3.13.	Ζητήματα συνταγματικότητας σχετικά με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.....	45
4.	Αξιολόγηση και προτάσεις	47
5.	Επίλογος.....	50

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΕΚ	Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
ΕΕΙΑ	Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης
ΕΛΤΕ	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
ΕΕΕΠ	Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων
ΕΕΣΠ	Επιτροπή της Επεξεργασίας της Στρατηγικής και των Πολιτικών
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΗΠΑ	Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής
ΚΠΔ	Κώδικα Ποινικής Δικονομίας
ΚΟΔΚΔΔ	Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών
ΟΗΕ	Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών
ΟΕ	Οικονομικού Εγκλήματος
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠΔ	Ποινικό Δίκαιο
ΤτΕ	Τράπεζας της Ελλάδος
ΥΑ	Υπουργείο Ανάπτυξης
ΥΔ	Υπουργείο Δικαιοσύνης
ΥΟ	Υπουργείο Οικονομικών
FATF	Financial Action Task Force
MLCA	Money Laundering Control Act
BSA	Bank Secrecy Act

1. Εισαγωγή

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, θεωρείται τις τελευταίες δεκαετίες ένα παγκόσμιο ζήτημα, το οποίο καλούνται να αντιμετωπίσουν οι οργανισμοί παγκοσμίως, ενώ ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι, να αναζητηθούν οι όροι, οι οποίοι προκύπτουν σχετικά με την καλύτερη κατανόηση του προβλήματος της νομιμοποίησης κεφαλαίων και εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί, ότι το ξέπλυμα του χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες δεν ολοκληρώνεται από μια πράξη, και προφανώς δεν εκδηλώνεται πάντα μόνο με έναν τρόπο. Η διαδικασία για την ολοκλήρωση του, αποτελείται από τρία στάδια. Το πρώτο στάδιο είναι το στάδιο της τοποθέτησης, κατά την οποία, το παράνομο κεφάλαιο είτε αναμειγνύεται και διοχετεύεται μαζί με νόμιμα αποκτηθέντα κεφάλαια, είτε κατατίθεται σε νόμιμα θεσμοθετημένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Μετά από την ολοκλήρωση αυτής της φάσης τα έσοδα τα οποία έχουν προκύψει από την τέλεση των εγκληματικών ενεργειών δεν έχουν πλέον την μορφή του παράνομου χρήματος. Το επόμενο στάδιο, το οποίο είναι απαραίτητο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ξεπλύματος παράνομου κεφαλαίου από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι το στάδιο της διαστρωμάτωσης, όπου ο βασικός στόχος είναι να αποκρυφτεί η προέλευση του παράνομου χρήματος και η μεταφορά του κεφαλαίου, η οποία πολύ συχνά διαιρείται μεταξύ λογαριασμών προσώπων ή εταιρειών σε διάφορες χώρες. Το τελευταίο στάδιο, είναι το στάδιο της ενσωμάτωσης. Σε αυτό το στάδιο έχουμε, είτε την δημιουργία μίας φαινομενικής νόμιμης προέλευσης των κεφαλαίων, μέσα από αγορά ή πώληση ακίνητης περιουσίας, είτε κινήσεις υπερτιμολόγησης ή υποτιμολόγησης αντίστοιχα, είτε περιπτώσεις επινόησης κερδών από τυχερά παιχνίδια, είτε ακόμα και την επένδυση που προκύπτει μέσα από χρήση προϊόντων έκνομων δραστηριοτήτων, που αποσκοπούν σε ίδιο όφελος όπως είναι η αγορά κοσμημάτων, οχημάτων, και η επένδυση σε αξιόγραφα, ακίνητη περιουσία, και σε χρηματοδότηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Η νομιμοποίηση εσόδων από έκνομες δραστηριότητες, δεν αποτελεί ένα αυτοτελές αδίκημα και είναι συνεπώς αναγκαία, η επακριβή οριοθέτηση των ζητημάτων τα οποία αφορούν τόσο

την πράξη, όσο και την εκδήλωση της αντίστοιχα και τα οποία κρίνονται ως απαραίτητα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της νομιμοποίησης.

Ένα ακόμα βασικό συστατικό της αντιμετώπισης του φαινομένου, αποτελεί η καταγγελία του εγκλήματος το οποίο πρόκειται να συντελεστεί και έχει σαν μια κύρια προϋπόθεση την καταγγελία της πράξης, η οποία έχει προηγηθεί της πράξης της νομιμοποίησης. Είναι συνεπώς αυτονόητο, ότι πριν από την καταγγελία της νομιμοποίησης, θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και η καταγγελία της ίδιας της εγκληματικής πράξης, καθώς χωρίς την ολοκλήρωση της, πρώτης χρονικά, εγκληματικής πράξης, δεν θα μπορέσουν να δημιουργηθούν αντίστοιχα και οι συνθήκες για την πράξη της νομιμοποίησης.

Ο εντοπισμός των ύποπτων συναλλαγών, τόσο για το χρηματοπιστωτικό όσο και για το νομικό σύστημα, χωρίς τον κίνδυνο των λανθασμένων εκτιμήσεων, γίνεται μεγάλη προσπάθεια να αντιμετωπιστεί μέσα από την αντικειμενικοποίηση των ύποπτων ή ασυνηθών συναλλαγών, καθώς και μέσα από την δημιουργία μιας εμπειρικής τυπολογίας, η οποία θα παρέχει, τόσο ασφαλή, όσο και αντικειμενικά, κριτήρια διάγνωσης των ύποπτων συναλλαγών. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν αρκεί η πιθανότητα να έχει τελεστεί ένα έγκλημα, άλλα πρέπει πέραν πάσης αμφιβολίας, να προκύψει ότι η τελική συναλλαγή έχει προκύψει από κάποια εγκληματική δραστηριότητα, πάντα σε συνδυασμό με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Για τον εντοπισμό των συναλλαγών, έχουν δοθεί συγκεκριμένες αρμοδιότητες στις επαγγελματικές ενώσεις, τόσο των οικονομολόγων όσο και των δικηγόρων, έτσι ώστε να δημιουργηθεί η θεσμοθέτηση της παραβίασης της ιδιωτικότητας, να δημιουργηθεί μια τριβή με την αρχή της αναλογικότητας, μια σύγκρουση με την αρχή *nemo tenetur*. Τα προαναφερόμενα θα έχουν ως αποτέλεσμα, οι επαγγελματικές κατηγορίες τόσο των δικηγόρων όσο και των οικονομολόγων να λειτουργεί και να κινείται ως ένα όργανο της δικαιοσύνης. Η αντιμετώπιση του προβλήματος από τις επαγγελματικές κατηγορίες των οικονομολόγων και των δικηγόρων δημιουργεί όμως αρκετές δυσλειτουργίες, οι οποίες δεν καλύπτονται μέσα από την νομοθεσία και ανακύπτουν συνήθως κατά την διάρκεια της εφαρμογή του νόμου.

Στις περιπτώσεις, όπου είτε ο νομικός, είτε ο οικονομικός σύμβουλος, έχουν υπόνοιες ότι έχει ολοκληρωθεί το εγκλήματος της νομιμοποίησης κεφαλαίων από παράνομες δραστηριότητες, είναι υποχρεωμένοι να τις κοινοποιήσουν στον πελάτη του και αντίστοιχα να τον ενημερώσουν για τις συνέπειες που μπορούν να επιφέρουν στον ίδιο, εφόσον αυτές ολοκληρωθούν. Εάν παρόλη την ενημέρωση του συμβούλου η ενέργεια ολοκληρωθεί, ο σύμβουλος θα πρέπει να

προχωρήσει σε παραίτηση και να αρνηθεί την περαιτέρω συνεργασία μαζί τους, καθώς σε κάθε αντίθετη περίπτωση είναι αντιμέτωποι με ποινικές και πειθαρχικές ευθύνες.

Σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, πλέον τις τελευταίες δεκαετίες, είναι απαραίτητος ο ενδεδειγμένος έλεγχος όλων των συναλλαγών, ο οποίος μπορεί να συνδεθεί με την νομιμοποίηση των κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες και να συνεκτιμηθεί αντίστοιχα και το συνολικό προφίλ του πελάτη, ώστε να επιβεβαιωθεί από πολλές πλευρές η συμβατότητα της συναλλαγής.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν. 4577/2018 όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα απαγορεύεται να κοινοποιούν οποιοδήποτε στοιχείο της έρευνας, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 12 του ίδιου νόμου, ορίζονται οι υποχρεώσεις της δέουσας επιμέλειας, έχοντας ως στόχο να επαληθευτεί η ταυτότητα είτε του πελάτη είτε του πραγματικού δικαιούχου.

Στο παγκόσμιο πλαίσιο της αντιμετώπισης του ξεπλύματος μαύρου χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες, η τελευταία εξέλιξη είναι η σύσταση στην Γερμανία (Φρανκφούρτη), μιας νέας ανεξάρτητης αρχής, της οποίας ο κύριος στόχος είναι τόσο η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όσο και η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία θα λειτουργεί ως ένας διαμεσολαβητής και ένας κεντρικός κόμβος για τις υπόλοιπες ελεγκτικές και εποπτικές αρχές οι οποίες λειτουργούν παγκοσμίως.

2. Η ιστορική αναδρομή του φαινομένου της νομιμοποίησης βρώμικου χρήματος

Το παγκόσμιο φαινόμενο, το οποίο αποδίδεται πλέον με τον όρο ξέπλυμα μαύρου χρήματος, ή αλλιώς νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχει πάρει την ονομασία του από το οργανωμένο έγκλημα που δραστηριοποιήθηκε στις ΗΠΑ, στις δεκαετίες 1920 και 1930. Το οργανωμένο έγκλημα εκείνες τις δεκαετίες έχοντας ως στόχο την απόκρυψη των υψηλών κέρδη που είχαν από τις παράνομες δραστηριότητες τους, επένδυναν τα κεφάλαια τους κυρίως σε επιχειρήσεις πλυντηρίων ρούχων. Με αυτό τον τρόπο, μπορούσαν να εξασφαλίσουν και επιπρόσθετα κέρδη τόσο από την λειτουργία του πλυντηρίου, όσο και από την συγκάλυψη της προέλευσης του παράνομου κεφαλαίου, καθώς τα κεφάλαια τα οποία ήταν προϊόν εγκληματικής ενέργειας αναμιγνύονταν με τα νόμιμα, μέσα από την εκτεταμένη χρήση των μετρητών, η οποία δεν συνοδεύονταν με νόμιμη απόδειξη και έτσι εισάγονταν στην νόμιμη οικονομία. Με την χρήση του εγκληματολογικού όρου, ως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, εννοείται όλη αυτή η διαδικασία κατά την οποία εξαφανίζονται, ή συγκαλύπτονται, τα ίχνη του παράνομου κεφαλαίου, για να μπορέσουν εν συνεχεία να χρησιμοποιηθούν στην επίσημη οικονομία ως νόμιμα. Για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου υπάρχουν δύο κατευθύνσεις. Από την μία μεριά είναι η καταπολέμηση των αξιόποινων πράξεων μέσω των οποίων υπάρχει το παράνομο κέρδος και από την άλλη μεριά, αφορά στον εντοπισμό της πηγής της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, οι οποίες φαίνονται να λειτουργούν νόμιμα, όμως χρησιμοποιούνται στην πραγματικότητα για την ανάμιξη του παράνομου με το νόμιμο χρήμα. Ο μηχανισμός της καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχει αναπτυχθεί με την αρχή ότι το έγκλημα δεν πρέπει να αποφέρει κέρδος και άρα, λειτουργεί σαν μια ευκαιρία των δικτικών και ελεγκτικών αρχών να στερήσουν από τους εγκληματίες την δυνατότητα να απολαύσουν τα κεφάλαια που έχει αποκομίσει από την τέλεση παράνομων πράξεων, για τις οποίες δεν έχουν τιμωρηθεί¹.

Ο όρος «ξέπλυμα χρήματος» αναφέρθηκε πρώτη φορά σε κάποιο νομοθέτημα το 1986 με τον νόμο MLCA². Με αυτό τον νόμο, πρώτη φορά το ξέπλυμα μαύρου χρήματος έχει

¹ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες* /, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 4

² Public Law No: 99-570 (18 U.S.C. § 1956 and 18 U.S.C. § 1957).

χαρακτηριστεί ως ένα ομοσπονδιακό έγκλημα. Αντίστοιχα δόθηκε και ένας ευρύτερος ορισμός της έννοιας του ξέπλυματος βρώμικου χρήματος, ώστε να συμπεριλαμβάνει όσες περισσότερες συμπεριφορές είναι εφικτό³. Με αυτή την νομοθεσία επιπλέον απαγορεύτηκε η διαδικασία των συναλλαγών, με τέτοιο τρόπο ο οποίος να παρακάμπτει τον έλεγχο, από το σύστημα αναφορών και ταυτόχρονα προβλέφθηκε ποινική και αστική ευθύνη για την παραβίαση των διατάξεων του BSA. Επίσης καθιερώθηκαν διαδικασίες στα τραπεζικά ιδρύματα για να διασφαλιστεί η συμμόρφωσή τους, στις απαιτήσεις του BSA, σχετικά με την παρακολούθηση των συναλλαγών και της τήρησης των αντίστοιχων αρχείων⁴.

Η περιουσία η οποία έχει προέλθει από τις εγκληματικές δραστηριότητες, θα πρέπει να θεωρηθεί ως το υλικό του εγκλήματος. Ως περιουσία ορίζεται στο άρθρο 3 του Ν. 4557/2018, ως το κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου, το οποίο είναι είτε ασώματο είτε ενσώματο, άυλο ή υλικό, είτε κινητό είτε ακίνητο, καθώς επίσης και οποιαδήποτε έγγραφα τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν και αυτά ως περιουσία κάποιου φυσικού ή νομικού προσώπου. Συνεπώς στην έννοια της περιουσίας, εμπίπτουν τα πράγματα, είτε είναι κινητά είτε είναι ακίνητα, είτε είναι ξένα, είτε αδέσποτα ή και όσα ανήκουν στον εγκληματία, καθώς επίσης και το λογιστικό χρήμα και τα αξιόγραφα. Σε αντίθεση με την οικονομική-νομική έννοια της περιουσίας, η οποία στο πλαίσιο των εγκλημάτων ιδιοκτησίας και περιουσίας, αφορά ξεκάθαρα μόνο την οικονομική της διάσταση, και συγκεκριμένα ότι είναι αποτιμημένο σε χρήμα⁵.

Τόσο το χρηματοπιστωτικό όσο και το νομικό σύστημα, αντιμετωπίζει πολύ μεγάλες δυσκολίες για να προχωρήσει στο έγκαιρο και έγκυρο εντοπισμό ύποπτων συναλλαγών, χωρίς τον κίνδυνο λανθασμένων προβλέψεων και εκτιμήσεων. Για αυτό τον λόγο, η νομοθεσία προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα μέσα από την αντικειμενικοποίηση της έννοιας των ασυνηθών συναλλαγών ή αλλιώς ύποπτων συναλλαγών και μέσα από την λειτουργία μιας εμπειρικής τυπολογίας, η οποία θα παρέχει κριτήρια διάγνωσης, τα οποία θα είναι όσο το

³ Θ. Γιαννόπουλος, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, ΠοινΧρ 1993, σελ. 1241 (1242) · Ο. Ναμμίας, Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε Πρακτικά του Δ' Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;, 2007, σελ. 379επ. (383) · Του ιδίου, Χρηματοπιστωτικό σύστημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε Τα Οικονομικά Εγκλήματα, τ. II, 2007, σελ. 237επ. · Γ. Τραγάκης, Οργανωμένο Έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, 1996, σελ. 138 · Π. Τσιρίδης, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008), 2009, σελ. 2.

⁴ https://www.fincen.gov/news_room/aml_history.html

⁵ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες I, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 33

δυνατόν ποιο ασφαλή αλλά και αντικειμενικά. Δεν αρκεί συνεπώς μια πιθανολόγηση ενός εγκλήματος, άλλα είναι ιδιαίτερα σημαντικό να προκύπτει αυτό το έγκλημα, μέσα από την σύνδεση της συναλλαγής με κάποια εγκληματική δραστηριότητα και με ξέπλυμα βρώμικου κεφαλαίου. Η τέλεση της νομιμοποίησης, η οποία προκρίνεται μέσα από την νομοθεσία κρίνεται από την συνδρομή άμεσου δόλου σχετικά με τις βασικές πράξεις, οι οποίες είναι σχετικές με την μεταβίβαση ή την μετατροπή της παράνομης περιουσίας σε νόμιμη. Ο περιορισμός του αξιόποινου, ο οποίος είναι υποκειμενικός, αίρεται στις περιπτώσεις της συνεργίας, όταν αυτή θεωρείται απλή, ενώ τόσο η υποκίνηση όσο και οι συμβουλές για την τέλεση τους θεωρούνται από την νομοθεσία ως κακούργηματα⁶.

Ο δόλος συνεπώς εμφανίζεται, ώστε από την μία να περιορίσει το αξιόποينو και από την άλλη δια μέσου του δόλου να αναιρείται ο όρος νομιμοποίησης ενός εγκλήματος, αφού σε αυτές τις περιπτώσεις, ο διακεκριμένος δόλος συνήθως δεν αφορά τον κατηγορούμενο, αφού δεν απαιτείται κάποια πράξη ενός άλλου προσώπου. Ο χρηματοοικονομικός σύμβουλος, συνήθως συμβουλεύει τον πελάτη να προβεί σε απόκρυψη της προέλευσης των στοιχείων της περιουσίας του, καθώς για να θεωρηθεί κάποιος ως ηθικός αυτουργός στην νομιμοποίηση, αρκεί και μόνο να έχει εις γνώση του, και μόνο τον στόχο της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, η οποία προκύπτει από τον πελάτη. Αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι αποτελεί και τον ίδιο στόχο και για τον ίδιο. Στις περιπτώσεις όμως κατά τις οποίες εμφανώς δημιουργείται υποκίνηση για την απόκρυψη της περιουσίας με κάθε είδος δόλου, θα τον καθιστά αυτόματα και δράστη της νομιμοποίησης, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της τέλεση της απόκρυψης από τον πελάτη, το οποίο βάση της ισχύουσας νομοθεσίας διώκεται ως κακούργημα⁷.

2.1. Το άτυπο σύστημα μεταφοράς χρημάτων

Ο όρος άτυπα συστήματα μεταφοράς χρημάτων ή κεφαλαίων, αναφέρεται στα δίκτυα μεταφοράς των χρημάτων, τα οποία πραγματοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο και δρουν ανεξάρτητα και παράλληλα με το νόμιμο σύστημα χρηματοοικονομικών και τραπεζικών υπηρεσιών, χωρίς όμως να έχει τους περιορισμούς που υπάρχουν στο επίσημο τραπεζικό και

⁶ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 213-214

⁷ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 215

χρηματο οικονομικό σύστημα. Ένα τέτοιο σύστημα είναι το Hawala, το οποίο αναφέρεται ως το πλέον διαδεδομένο, που χρησιμοποιείται κατά βάση από ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων, όπου κάποιος εξασφαλίζει συνήθως μέσα από τηλεφωνικές επικοινωνίες, ότι ένα συγκεκριμένο ποσό θα παραδοθεί σε κάποιο σε άλλη χώρα. Η μεταφορά με αυτό τον τρόπο γίνεται ταχύτατα, έχοντας ιδιαίτερα χαμηλό κόστος, σε σχέση με το αντίστοιχο του τραπεζικού συστήματος χωρίς επιπλέον να αφήνει ίχνη, κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για σκοπούς κάλυψης της πορείας του βρώμικου χρήματος.⁸

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, οποιοσδήποτε σύμβουλος έχει υπόνοια για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οφείλει άμεσα να την γνωστοποιήσει στον πελάτη του, και αντίστοιχα να τον ενημερώσει για τις συνέπειες οι οποίες πιθανόν να προκύψουν από την ολοκλήρωση τους. Εάν παρόλα αυτά, ο πελάτης επιμένει να ολοκληρωθούν οι πράξεις, ο σύμβουλος οφείλει, από την μία τόσο να παραιτηθεί, όσο και να αρνηθεί κάθε περαιτέρω συνεργασία μαζί του, καθώς σε αντίθετη περίπτωση θα είναι και ο ίδιος αντιμέτωπος τόσο με ποινική όσο και με πειθαρχική ποινή⁹.

Σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ο έλεγχος θα πρέπει να γίνεται για κάθε συναλλαγή για την οποία υπάρχουν ενδείξεις, ότι ενδέχεται να συνδεθεί με την νομιμοποίηση κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να συνεκτιμηθεί το τόσο το συνολικό προφίλ, όσο και το χαρτοφυλάκιο του πελάτη, ώστε να επιβεβαιωθεί με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη βεβαιότητα η σύννομη κίνηση της συναλλαγής. Για αυτόν τον λόγο τα εποπτικά όργανα της ΤτΕ, έχουν εισαγάγει ένα είδος τυπολογίας των συναλλαγών, οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως ύποπτες και ασυνήθης και ποιες μπορούν να είναι οι ενδείξεις οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε αυτή την εκτίμηση. Οι ενδείξεις αυτές μπορούν να είναι, ο έλεγχος της δραστηριότητας μιας ασύμβατης με την συνήθη δραστηριότητα του πελάτη κίνησης, η παροχή ανεπαρκών και ύποπτων πληροφοριών, όπως επίσης και η συχνή κίνηση των τραπεζικών λογαριασμών, μέσα από το άνοιγμα και το κλείσιμο τους¹⁰.

Με το άρθρο 27 4577/2018, έχει νομοθετηθεί ότι τόσο τα υπόχρεα πρόσωπα, όσο και τα διευθυντικά στελέχη, ακόμα και οι εργαζόμενοι σε αυτά, δεν επιτρέπεται να γνωστοποιήσουν

⁸ Σ.Παύλου-Θ. Σαμσιος *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 8

⁹ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 317

¹⁰ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 391

είτε σε τρίτους, είτε και στον εμπλεκόμενο πελάτη, είτε ότι έχουν διαβιβαστεί, είτε ότι θα διαβιβαστούν, αρμοδίως οι πληροφορίες και ότι είτε είναι σε έρευνα, ή ότι ενδέχεται να ερευνηθεί κάποια κίνηση τους ως ύποπτη, για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ή ακόμα και για απευθείας χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αντίστοιχα σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 4577/2018 τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να προχωρήσουν με μέτρα της δέουσας επιμέλειας του πελάτη τους, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε έχουν μια μακροχρόνια επιχειρηματική σχέση, είτε διενεργούν μια περιστασιακή συναλλαγή, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτή η συναλλαγή αφορά περιστασιακή συναλλαγή εμπορίου αγαθών που αφορά σε ποσό ανώτερο των 10.000 ευρώ σε μετρητά. Αντίστοιχα η ίδια διαδικασία αφορά τους παρόχους των υπηρεσιών τυχερών παιγνίων, οι οποίοι διενεργούν συναλλαγές για ποσά ανώτερα των 2.000,00 ευρώ.¹¹

2.2. Η ευθύνη των υπουργών σύμφωνα με τον Ν.4557/2018

Με βάση τον νόμο σχετικά με την ευθύνη των Υπουργών, για τα τελεσθέντα αδικήματα τόσο της νομιμοποίησης των εσόδων, όσο και της παθητικής δωροδοκίας, τα οποία έχουν γίνει κατά την διάρκεια της υπουργικής θητείας, συζητηθήκαν οι περιπτώσεις αν θεωρείται αδίκημα κατά την άσκηση των καθηκόντων του η νομιμοποίηση εσόδων η οποία τελείται από τον Υπουργό. Το ερώτημα δηλαδή είναι, αν μεταξύ της νομιμοποίησης και της υπουργικής ιδιότητας είναι δυνατό να φανεί τόσο λειτουργική και στενή σχέση ώστε να θεωρηθεί ότι γίνεται κατά την διάρκεια την θητείας και όχι ανεξάρτητα, ή με ευκαιρία αυτής. Η καταφατική απάντηση σε αυτό το ερώτημα, θα συνεπαγόταν αυτόματα την υπαγωγή στον νόμο περί ευθύνης υπουργών και αντίστοιχα στην εξάλειψη του αξιόποινου. Αν από την άλλη, αποδεχτούμε ότι η νομιμοποίηση έχει γίνει από τον Υπουργό, όχι κατά την διάρκεια των υπουργικών του καθηκόντων, αλλά ως ιδιώτη, τότε δεν υπήρχε ζήτημα περί ευθύνης Υπουργών και αντίστοιχα η εκδίκαση της υπόθεσης θα υπαγόταν στα κοινά ποινικά δικαστήρια¹².

---

¹¹ Νόμος 4577/2018

¹² Σ.Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες* Ι, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 20

2.3. Οι χρηματικές Ποινές του Νόμου και οι στερητικές της ελευθερίας του Ν.4557/2018

Η λογική του νομικού πλαισίου, να απειλεί με ασύμβατες και ιδιαίτερα υψηλές ποινές για τα αδικήματα των ειδικών ποινικών νόμων, ισχύει και για τις περιπτώσεις κατά του ξεπλύματος. Η εξίσωση της απαξίας των υποστάσεων της νομιμοποίησης από μετατροπή και απόκρυψη της βρώμικης περιουσίας, μέχρι την επαφή με αυτήν, χωρίς να έχει ληφθεί υπόψιν η κλιμάκωση της απαξίας, μεταξύ του γνήσιου και του μη γνήσιου ξεπλύματος, η κατά αρχήν αναγωγή τους σε κακουργήματα, καθώς και η πρόβλεψη του πλαισίου ποινών, τα οποία κινούνται εκτός της αρχής της αναλογικότητας, μπορούν να αποτελέσουν τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος των ποινικών κυρώσεων ενάντια στην νομιμοποίηση. Ο βασικός στόχος αυτών των νομοθετικών επιλογών, είναι να δίνεται η εντύπωση ότι διαθέτουμε ως κράτος ένα ισχυρό νομικό οπλοστάσιο, ενάντια στο ξέπλυμα, για να μην υπάρχει ο κίνδυνος της έκθεσης ως μια χώρα μη συμμορφούμενη στις ενωσιακές και διεθνείς της υποχρεώσεις. Για αυτόν τον λόγο, ο νομοθέτης, έχει εισαγάγει πολλά ετερόκλητα κριτήρια, έχοντας ως στόχο να αμβλυνθούν οι αντιθέσεις και να αντιμετωπιστεί το παράδοξο της τιμωρίας, ο δράστης της νομιμοποίησης να τιμωρείται δυσανάλογα αυστηρότερα, από τον δράστη του αρχικού εγκλήματος, μια προσπάθεια η οποία κατέληξε στην δημιουργία ενός δαιδαλώδους πλέγματος διατάξεων, με τους κανόνες να εναλλάσσονται με εξαιρέσεις. Από την μια έχει λοιπόν προβλεφθεί μια πλημμεληματική νομιμοποίηση για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η παράνομη περιουσία έχει προέλθει από ένα πλημμέλημα και από την άλλη μεριά, δεν έχει ακολουθηθεί ένα διπλό σύστημα εξάρτησης της ποινής σχετικής με την νομιμοποίηση, σύμφωνα με την επαπειλούμενη και σύμφωνα με την επιβληθείσα ποινή που είναι σχετική με το κύριο αδίκημα. Συνεπώς με την ισχύ του Ν. 4557/2018, εμφανίζονται στερητικές ποινές της ελευθερίας ανάλογα με την περίπτωση¹³.

---

¹³ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες II*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 6

2.4. Η υποχρέωση δέουσας επιμέλειας (Due diligence)

Βάση του άρθρου 12 του Ν.3691/2008, όλα τα υπόχρεα βάση νόμου πρόσωπα οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα δέουσας επιμέλειας σε όλες τις συνθήκες: «α) όταν διενεργούνται κατά περίπτωση συναλλαγές, το άθροισμα των οποίων ανέρχεται σε ποσό κατ'ελάχιστο δέκα πέντε χιλιάδων (15.000€) ευρώ, ανεξαρτήτως αν αυτή η συναλλαγή διενεργείται με περισσότερες από μία πράξεις ή και με μία μόνο πράξη, β) όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις, γ) και όταν τελικώς υπάρχει κάποια υπόνοια για διάπραξη ή απόπειρα αδικημάτων του άρθρου 2, ανεξαρτήτως από κάθε εξαίρεση, παρέκκλιση, ή όριο του ποσού το οποίο προβλέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 13, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 14 και των παραγράφων 1, 2 και 5 του άρθρου 17, δ) όταν υπάρχουν αμφιβολίες, σχετικές με την καταλληλότητα, την ακρίβεια, την πληρότητα των στοιχείων τα οποία αφορούν την επαλήθευση και πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου του οποίου για λογαριασμό ενεργεί ο πελάτης, και των πραγματικών δικαιούχων ή του πραγματικού δικαιούχου του πελάτη. Στις περιπτώσεις λοιπόν κατά τις οποίες υπερβαίνουν το ποσό των € 15.000,00 εφαρμόζονται αναγκαστικά τα μέτρα δέουσας επιμέλειας.¹⁴

Στις περιπτώσεις τώρα, κατά τις οποίες οι συναλλαγές είναι μικρότερες του ποσού των € 15.000,00, η εφαρμογή αυτών των μέτρων, μένει στην κρίση του υπόχρεου προσώπου, καθώς ο συσχετισμός συνδεδεμένων συναλλαγών ποσού το οποίο είναι μικρότερο των € 15.000 έκαστος, ή η υπόνοια τέλεσης αδικημάτων, ή εάν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την πραγματικότητα των στοιχείων της ταυτοποίησης του πραγματικού δικαιούχου, αφορούν αποκλειστικά την προσωπική αντίληψη του υπόχρεου προσώπου. Με την θεσμοθέτηση του Ν.3691/2008 επιδιώχθηκε η αντικειμενικοποίηση της αόριστης και υποκειμενικής, συνήθως

¹⁴ ΠΟΛ 1127/31.8.2010 με θέμα Κοινοποίηση του ν. 3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει, και παροχή σχετικών οδηγιών για την εφαρμογή του παρατίθεται ως παράδειγμα υποχρεωτικής εφαρμογής μέτρων δέουσας επιμέλειας το εξής: «[...] Οίκος δημοπρασίας πωλεί σε συγκεκριμένο πελάτη, είτε στο πλαίσιο της ίδιας δημοπρασίας είτε στο πλαίσιο διαφορετικών Δημοπρασιών που διενεργούνται την ίδια ή και σε διαφορετικές ημέρες, μεταξύ των οποίων δεν μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα, διάφορα επιμέρους έργα τέχνης και λοιπά πολύτιμα αντικείμενα συνολικής αξίας 20.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος οίκος δημοπρασίας υποχρεούται να εφαρμόσει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ανεξαρτήτως της αξίας των επιμέρους έργων τέχνης και λοιπών αντικειμένων. [...]».

αντιμετώπισης των συναλλαγών εισάγοντας μίας προσέγγιση βάσει του κινδύνου τόσο της κάθε συναλλαγής όσο και των περιπτώσεων από τις οποίες λαμβάνει χώρα και ανάλογα με τον κίνδυνο της συναλλαγής κρίνεται αυτός ως υψηλός, μεσαίος, ή χαμηλός, η υποχρέωση δέουσας επιμέλειας διακρίνεται σε: α) Αυξημένη δέουσα επιμέλεια, β) Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια και γ) Συνήθη δέουσα επιμέλεια.¹⁵

2.4.1.1. Η υποχρέωση συνήθους δέουσας επιμέλειας

Η υποχρέωση συνήθους δέουσας επιμέλειας, προβλέπεται σύμφωνα με άρθρο 13 Ν. 3691/2008, καθώς η τήρηση των μέτρων δέουσας επιμέλειας, εξαρτάται από την κατηγορία την οποία καλύπτει το υπόχρεο πρόσωπο, από την συναλλαγή που έχει πραγματοποιηθεί και κυρίως από τα χαρακτηριστικά του, ανάλογα δηλαδή με το αν είναι νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Στις περιπτώσεις στις οποίες αυτές οι διαδικασίες αφορούν τα φυσικά πρόσωπα, ο υπόχρεος οφείλει να γνωρίζει την ταυτότητα του πελάτη του, εάν ενεργεί για λογαριασμό του ή για λογαριασμό τρίτου προσώπου, ποιο είναι το γενικότερο πεδίο της δραστηριότητάς του, και τις ειδικότερες πληροφορίες για την συναλλαγή στην οποία επιθυμεί να προβεί. Σχετικά με τα νομικά πρόσωπα, ο υπόχρεος θα πρέπει να γνωρίζει ιδιαίτερα στοιχεία σχετικά με την φύση της εταιρείας και τους πραγματικούς δικαιούχους της εταιρείας. Τα συγκεκριμένα στοιχεία θα πρέπει να συλλεχθούν πριν από την διενέργεια της συναλλαγής και να ταυτοποιούνται αντίστοιχα ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Σύμφωνα με τον Ν. 3691/2008, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να χρησιμοποιούν τα στοιχεία που διαθέτουν. Σύμφωνα με την παράγραφο 10 του άρθρου 13, τα υπόχρεα πρόσωπα, πρέπει να μπορούν να αποδείξουν όταν τους ζητηθεί από τις αρμόδιες αρχές, ότι τα μέτρα είναι ανάλογα με τους κινδύνους που απεικονίζει το συναλλακτικό και οικονομικό προφίλ του

¹⁵ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Δικηγόροι: Υποχρεώσεις συνδρομής στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ποινική ευθύνη, ΠοινΧρ 2008, σελ. 933 (934) · Ε. Τοκμακίδου – Μοσχούρη, Τα όρια εντός των οποίων νομιμοποιούνται οι τράπεζες να συλλέγουν στοιχεία για την ταυτότητα των πελατών τους, Αρμ 2013, σελ. 1621.

πελάτη και επίσης ότι η εφαρμογή αυτών των μέτρων είναι σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις τους.¹⁶

2.4.1.2. Η υποχρέωση απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας

Η υποχρέωση για την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν.3691/2008, και συγκεκριμένα αφορά συναλλαγές χαμηλού συνήθως κινδύνου, οπότε και επιτρέπεται η μη διεξαγωγή των ελέγχων, οι οποίοι προβλέπονται σύμφωνα με τη συνήθη δέουσα επιμέλεια. Η απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια συνήθως εφαρμόζεται από την μία, για συγκεκριμένους πελάτες, οι οποίοι έχουν υψηλά εχέγγυα αξιοπιστίας, άρα οι συναλλαγές τους είναι συναλλαγές χαμηλού κινδύνου, και από την άλλη σε συναλλαγές χαμηλής αξίας. Ανά κατηγορία πελατών, ισχύουν τα εξής: Α) για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν σαν έδρα του την ΕΕ ή άλλη τρίτη χώρα, η οποία έχει υποχρεώσεις ισοδύναμες με αυτές της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και ο οργανισμός ή το ίδρυμα που εδρεύει σε κάποια τρίτη χώρα, βρίσκεται κάτω από την εποπτεία, σχετικά με την συμμόρφωση του προς τις υποχρεώσεις του. Β) Για εταιρείες, οι οποίες λειτουργούν ως ανεξάρτητοι οργανισμοί επενδύσεων σε κινητές αξίες και για εταιρείες οι οποίες λειτουργούν σαν οργανισμοί επενδύσεων σε κινητές αξίες, οι οποίοι έχουν σαν έδρα στην ΕΕ και ορίζονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας οι οποίες πρέπει να είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ. Γ) για τις εταιρείες οι μετοχές των οποίων είναι εισηγμένες σε οργανωμένες αγορές της ΕΕ, σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 43 του ν. 3606/2007 ή της νομοθεσίας κάποιου άλλου μέλους- κράτους, η οποία θα είναι συμβατή με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ Δ) για κάθε ελληνικό δημόσιο πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή δημόσια επιχείρηση ή αρχή ή οργανισμός ο οποίος ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο. Ε) για δημόσιες αρχές ή δημόσιους οργανισμούς οι οποίοι έχουν τα κριτήρια: 1) η ταυτότητα τους να είναι γνωστή, καθορισμένη και διαφανής. 2) να τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτούργημα σύμφωνο με τη Συνθήκη για την ΕΕ, το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες. 3) οι λογιστικές τους πρακτικές και οι δραστηριότητες να χαρακτηρίζονται

¹⁶ Ο. Ναμμίας, Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε Πρακτικά του Δ' Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;, 2007, σελ. 379επ. (391).

από διαφάνεια. 4) είτε εφαρμόζονται διαδικασίες οι οποίες να διασφαλίσουν τον έλεγχο και την εποπτεία της δραστηριότητας τους είτε να είναι υπόλογοι σε κάθε κοινοτικό όργανο ή σε αρχές μέλους-κράτους, Καθώς επίσης και στις κατηγορίες συναλλαγών: Α) στα προγράμματα ασφάλισης τα οποία προσφέρουν συνταξιοδοτικές παροχές προς στους εργαζομένους, Β) στις ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής οι οποίες συνάπτονται από τις ασφαλιστικές εταιρείες, εφόσον το καταβαλλόμενο ποσό του ασφαλιστρού δεν υπερβαίνει το ποσό των € 1.000 κατά τη διάρκεια ενός έτους ή επί εφάπαξ καταβολής, το ποσό των € 2.500 Γ) τις συμβάσεις ασφάλισης οι οποίες συνάπτονται βάσει της επαγγελματικής δραστηριότητας ή των συμβάσεων εργασίας ή με τον όρο ότι αυτές δεν περιλαμβάνουν κάποια ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως μια εγγύηση δανείου. Δ) το ηλεκτρονικό χρήμα, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αξία η οποία είναι αποθηκευμένη στο ηλεκτρονικά, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των € 250. Η μοναδική υποχρέωση την οποία εξακολουθεί να έχει σε αυτές τις περιπτώσεις το πρόσωπο, είναι η πραγματοποίηση του ελέγχου συμβατότητας της νομικής φύσης του πελάτη, η οποία πρέπει να είναι σύμφωνη με τις προβλεπόμενες στο νόμο περιπτώσεις οι οποίες εξαιρούνται. Για να μπορέσουν να αποφανθούν, πρέπει να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες, οι οποίες να μπορούν να συνδυαστούν μαζί με τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου, και οι οποίες να οδηγήσουν στο συμπέρασμα, ότι η συναλλαγή του πελάτη δύναται να εξαιρεθεί από τις διαδικασίες της συνήθους δέουσας επιμέλειας.

2.4.1.3. Η υποχρέωση αυξημένης δέουσας επιμέλειας

Η υποχρέωση αυξημένης δέουσας επιμέλειας προς τον πελάτη, προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν.3691/2008. Με βάση το συγκεκριμένο άρθρο το οποίο ορίζει ότι στις περιπτώσεις που τα πρόσωπα κρίνουν, πως για κάθε πελάτη που υφίσταται για αυξημένος κίνδυνος νομιμοποίησης εσόδων, πρέπει να εφαρμόσουν αυστηρότερους κανόνες και διαδικασίες. Ποιο αναλυτικά, οφείλουν από την μία μεριά να εφαρμόζουν με αποτελεσματικότητα και με συνέπεια τα μέτρα τα οποία ορίζονται στο άρθρο 20 για τις συναλλαγές χωρίς την παρουσία του πελάτη και επιπρόσθετα να λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέτρο, το οποίο να αποφασίζει η εκάστοτε αρχή, για την αποτροπή των αδικημάτων του άρθρου 2, στο οποίο να συμπεριλαμβάνεται, τόσο η λεπτομερής εξέταση του χαρτοφυλακίου του κάθε πελάτη, όσο και του προσώπου, στου οποίου για λογαριασμό ενεργεί ο πελάτης του

πραγματικού δικαιούχου, των συζύγων, συγγενών, συντρόφων και στενών συνεργατών τουλάχιστον για τα τρία τελευταία έτη.

2.4.1.4. Η υποχρέωση αναφοράς ύποπτων / ασύνηθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων

Στις περιπτώσεις, όπου είτε ο οικονομικός είτε ο νομικός σύμβουλος έχει υπόνοιες ότι έχει τελεστεί το έγκλημα της νομιμοποίησης των κεφαλαίων τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, έχει την υποχρέωση να την κοινοποιήσει στον πελάτη του και ταυτόχρονα να τον ενημερώσει αντίστοιχα για τις συνέπειες, τις οποίες μπορεί επιφέρει στον ίδιο η πραγματοποίησή τους. Εάν ο πελάτης επιμείνει για την ολοκλήρωση της έκνομης ενέργειας, παρόλες τις συμβουλές των οικονομικών και νομικών συμβούλων, οι τελευταίοι θα πρέπει για να αποφύγουν ποινικές και πειθαρχικές ποινές, να αρνηθούν κάθε επιπρόσθετη παροχή υπηρεσιών και να παραιτηθούν από την σύμβαση την οποία έχουν με τους πελάτες τους. Όμως αν ο πελάτης αποφασίσει να προχωρήσει στην ολοκλήρωση της συναλλαγής, ο σύμβουλος θα πρέπει να προβεί σε καταγγελία της σύμβασης παροχής υπηρεσιών και να αρνηθεί οποιανδήποτε άλλη συνεργασία μαζί του, καθώς σε αντίθετη περίπτωση έρχεται αντιμέτωπος τόσο με ποινικές όσο και πειθαρχικές ευθύνες. Ειδικότερα στις περιπτώσεις των νομικών συμβούλων, η οδηγία αναφέρει ότι αυτοί επιβάλλεται να μπορούν να χαρακτηρίσουν ως ύποπτες τις συναλλαγές, για τις οποίες δεν είναι σίγουροι και να προβαίνουν άμεσα σε ενεργητική καταγγελία στις αρμόδιες αρχές. Αυτός ο έλεγχος εγκυρότητας- συμβατότητας μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το άρ. 234 που προβλέπεται από την καταστατική συνθήκη της ΕΕ. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 6 της παρ. 2 της ΣΕΕ, η ΕΕ πρέπει οφείλει να σεβαστεί τα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία θα προκύψουν από το σύνταγμα των μελών - κρατών¹⁷.

Σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, είναι απαραίτητος ο ενδελεχής έλεγχος, όλων των συναλλαγών, οι οποίες μπορούν να συνδεθούν με την νομιμοποίηση των κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες και να συνεκτιμηθεί αντίστοιχα και το προφίλ του πελάτη, ώστε να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα της συναλλαγής. Αρμόδια ελεγκτικά όργανα της ΤτΕ έχουν

---

¹⁷ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 317

διαμορφώσει και εξειδικεύσει τις ασυνήθες ή και ύποπτες συναλλαγές και προφανώς και τις ενδείξεις οι οποίες οδηγούν σε αυτή την συναλλαγή.¹⁸

Με την παρεμβολή του άρθρου 39 παρ. 1 περιγράφονται οι ποινικές κυρώσεις, οι οποίες είναι σχετικές με πράξεις νομιμοποίησης για τις περιπτώσεις αναφοράς ασυνήθων ή ύποπτων δραστηριοτήτων ή συναλλαγών από τα υπόχρεα πρόσωπα στις αρμόδιες ελεγκτικές και δικαστικές αρχές. Αφορούν προφανώς ένα ιδιαίτερο έγκλημα, για το οποίο απαιτείται για την στοιχειοθέτηση του, είτε με την ιδιότητα του δράστη, ως ενός βαρυνόμενου, με το καθήκον της αναφοράς ενός προσώπου, το οποίο είναι υπόχρεο προς αυτό νομικού προσώπου, είτε σε περιπτώσεις παράλειψης της αναφοράς μιας ύποπτης συναλλαγής, είτε στην παρουσίαση παραπλανητικών ή ψευδών ειδήσεων σχετικών με συναλλαγές τέτοιου είδους. Σε τέτοιες περιπτώσεις υπάρχει μια ιδιαίτερη νομική υποχρέωση, της οποίας η παραβίαση συνεπάγεται ποινική ευθύνη και περιγράφεται ως μια ανάθεση ανακριτικής ιδιότητας, σε ιδιώτες που υπερβαίνουν την υποχρέωση των ιδιωτών προς καταγγελία. Με βάση το άρθρο 3 του 4557/2018, ως ύποπτη δραστηριότητα ή συναλλαγή είναι η συναλλαγή, από την οποία μπορεί να προκύψει εκτίμηση ότι εμφανίζονται είτε υπόνοιες είτε ενδείξεις, για πιθανή διάπραξη ή απόπειρα των αδικημάτων σχετικών με την εμπλοκή του δικαιούχου ή του συναλλασσόμενου σε εγκληματικές δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψιν τα στοιχεία της συναλλαγής, σχετικών με την φύση της, το ύψος της, την γενικότερη επιχειρηματική συμπεριφορά του και άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η ασυνήθης δραστηριότητα ή συναλλαγή, ορίζεται ως μια συναλλαγή, η οποία δεν συνδέεται με την επιχειρηματική ή επαγγελματική ή συναλλακτική συμπεριφορά του πραγματικού δικαιούχου ή του συναλλασσόμενου, ή με την οικονομική του επιφάνεια η οποία δεν έχει προφανές κίνητρο ή στόχο προσωπικής, επαγγελματικής ή και οικονομικής φύσης¹⁹.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 1 Ν.3691/2008 προβλέπεται η υποχρέωση αναφοράς ασυνήθων ή ύποπτων ή δραστηριοτήτων ή συναλλαγών τα οποία να εντοπίζουν τα υπόχρεα πρόσωπα, ή οι υπάλληλοί τους, στην Αρχή Καταπολέμησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως επίσης και η συμβολή στο έργο των αρχών με την παροχή των στοιχείων και των πληροφοριών, τα οποία αφορούν είτε τον πελάτη είτε τη συναλλαγή προς διερεύνηση. Σχετικά

¹⁸ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 391

¹⁹ Σ.Παύλου-Θ. Σαμσιος *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες II*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 10

με την έννοια της ασυνήθους και ύποπτης δραστηριότητας της συναλλαγής, νομοθετήθηκε ο γενικός ορισμός στις παρ. 13 και 14 του άρθρου 4 του Ν.3691/2008. Ως ύποπτη δραστηριότητα ή συναλλαγή θεωρείται σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 13 του Ν.3691/2008: Οι συναλλαγές ή, η δραστηριότητα ή η συναλλαγή, από τις οποίες προβλέπεται ότι μπορούν να προκύψουν ενδείξεις, αποχρώσεις ή υπόνοιες για διάπραξη, ή για πιθανή απόπειρα των αδικημάτων του άρθρου 2 του νόμου, ή για εμπλοκή του πραγματικού δικαιούχου, ή του συναλλασσόμενου σε εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με την αξιολόγηση των στοιχείων του προσώπου και της συναλλαγής και του προσώπου. Ως μια μη συνηθισμένη δραστηριότητα ή συναλλαγή νοούνται βάση της παρ. 14 του άρθρου 4 του Ν.3691/2008, είτε οι συναλλαγές, είτε η συναλλαγή ή η δραστηριότητα η οποία δεν συνάδει με την επαγγελματική ή συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά του πραγματικού δικαιούχου, ή του συναλλασσόμενου, ή αντίστοιχα με την οικονομική τους επιφάνεια ακόμα και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν έχουν προκύψει να υπάρχει προφανές κίνητρο ή κάποιος ειδικός σκοπός προσωπικής, οικονομικής, ή και επαγγελματικής φύσης.

Από αυτούς του ορισμούς, βγαίνει το συμπέρασμα ότι η νομοθεσία προσπαθεί να περιορίσει τόσο το πεδίο της υποκειμενικής εκτίμησης, όσο και του κινδύνου της αυθαίρετης κρίσης του υπόχρεου προσώπου, σχετικά με το χαρακτηρισμό μίας δραστηριότητας ή συναλλαγής, ως μη συνηθισμένης ή ύποπτης, επιχειρώντας να εισαχθούν δεσμευτικά αντικειμενικά κριτήρια. Η κριτική που έχει ασκηθεί στους ορισμούς, οφείλεται στο γεγονός ότι θεωρούνται γενικοί και, εξακολουθούν να καταλείπουν με διακριτική ευχέρεια στους υπόχρεους, έχοντας ως αποτέλεσμα, οι τυπολογίες να διατηρήσουν ακέραιη την αξία τους, μέσα στο σύστημα της αξιολόγησης των συναλλαγών. Πρέπει βέβαια να αναγνωρισθεί, ότι η φύση της υποχρέωσης της αναφοράς, την κάνει ιδιαίτερα δυσχερή για την αντικειμενικοποίηση των προϋποθέσεων. Είναι ιδιαίτερα σημαντική σε αυτή την κατεύθυνση, η πρόβλεψη για συνδρομή των υπονοιών ή των αποχρώσεων ενδείξεων για την τέλεση νομιμοποίησης των εσόδων, καθώς διακηρύσσεται από το νομοθέτη με αυτόν τον τρόπο ότι για την αναφορά πρέπει να απαιτηθεί κάποια απόδειξη του χαρακτηρισμού, η οποία να βασίζεται σε αντικειμενικά περιστατικά, χωρίς απλά να χρησιμοποιηθεί μία γενικόλογη εικασία²⁰.

²⁰ Για την έννοια των αποχρώσεων ενδείξεων βλ. χαρακτηριστικά Ν. Ανδρουλάκης, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 3η έκδοση, 2007, σελ. 20-21, 102επ., 199επ..

Σχετικά με την υποχρέωση της συνδρομής των αρμόδιων, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων αρχών με την παροχή πληροφοριών, προβλέπεται η κατάλυση δικαιωμάτων και απορρήτων, στα οποία περιλαμβάνονται τόσο η προστασία των προσωπικών δεδομένων, όσο και το τραπεζικό απόρρητο. Με νεότερους νόμους τις τελευταίες δεκαετίες, έχει προβλεφθεί ρητά η μη δέσμευση των Εισαγγελέων, από κανένα απόρρητο κατά τη διερεύνηση υποθέσεων, οι οποίες αφορούν τόσο σε καταστολή, όσο και σε πρόληψη της νομιμοποίησης των εσόδων, ενδεικτικά με τις αρμοδιότητες του Εισαγγελέα του ΟΕ του Ν.3943/2011.²¹

Η νομιμοποίηση εσόδων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια διακεκριμένη παραλλαγή της αποδοχής προϊόντων εγκλήματος και προφανώς δεν τελεί σε μια σχέση αμοιβαίου αποκλεισμού από αυτήν. Η υπόσταση της νομιμοποίησης, περιέχει συνήθως μια ολοκληρωμένη ειδική υπόσταση της αποδοχής, η οποία είναι επαυξημένη με επιπλέον στοιχεία, τα οποία μπορούν να δικαιολογήσουν μια διαφοροποίηση σε σχέση με την ποινική κύρωση. Στις περιπτώσεις τόσο της αποδοχής όσο και της νομιμοποίησης των προϊόντων εγκλήματος, φαίνεται να προκύπτει μια αξιολογική σχέση. Ορισμένες πράξεις αποδοχής, είναι ταυτόχρονα και πράξεις νομιμοποίησης εσόδων. Μια τέτοια πράξη μπορεί να είναι η αγορά κλοπιμαίων μεγάλης αξίας, ενώ από την άλλη ορισμένες άλλες κινήσεις δεν συνιστούν από μόνες τους πράξεις νομιμοποίησης, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του νόμου για να χαρακτηριστούν ως τέτοιες. Αντίστοιχα υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες ορισμένες πράξεις νομιμοποίησης, δεν συνιστούν αυτόματα και πράξεις αποδοχής, όπως είναι πχ η μετατροπή της περιουσίας η οποία πραγματοποιείται από τον ίδιο τον δράστη. Στις περιπτώσεις στις οποίες η πράξη της νομιμοποίησης συνιστά αντίστοιχα και πράξη αποδοχής της περιουσίας, η συρροή, θα λυθεί με βάση την αρχή της απορρόφησης, και ο δράστης θα λάβει την βαρύτερη από τις πράξεις η οποία θα απορροφήσει την ελαφρότερη πράξη αντίστοιχα²².

Ένα σημαντικό ακόμα στοιχείο της έρευνας, αποτελεί η υποκειμενικότητα στο περιορισμό του αξιόπουνου, η οποία αίρεται στις περιπτώσεις που υπάρχει απλής συνεργίας, ενώ τόσο οι

²¹ Α. Κωνσταντινίδης, Τραπεζικό απόρρητο και νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σε ΤιμΤομ Γ.Α. Μαγκάκη, 1999, σελ. 315-329.

²² Σ.Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες* II, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 10

συμβουλές, όσο και η υποκίνηση για την τέλεση των αξιόποινων πράξεων, οι οποίες θεωρούνται από την νομοθεσία ως κακουργήματα. Συνεπώς, ο δόλος από την μία πλευρά επιστρατεύεται ώστε να μπορέσει να περιορίσει το αξιόποινο της πράξης, ενώ από την άλλη πλευρά, αυτός ακριβώς ο περιορισμός των αξιόποινων πράξεων που συντελείται μέσω του δόλου, αναιρείται, όταν αντιμετωπίζεται με τον όρο της νομιμοποίησης του εγκλήματος, καθώς ο διακεκριμένος δόλος, είτε από την μία πλευρά δεν αφορά τις κατηγορίες του κατήγορου, είτε εγκαταλείπεται, καθώς δεν θα αποτελεί προ απαιτούμενο στην κύρια πράξη κάποιου άλλου προσώπου. Στις περιπτώσεις λοιπόν, που είτε ο οικονομικός σύμβουλος, είτε ο νομικός σύμβουλος προβαίνει σε συμβουλές απόκρυψης της προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί μέσω παράνομων ενεργειών, θεωρείται ότι έχει συμμετοχή με την κατηγορία του ηθικού αυτουργού στην νομιμοποίηση των εσόδων. Από μόνη της η γνώση του σκοπού της νομιμοποίησης, αρκεί για να στοιχειοθετήσει την κατηγορία του ηθικού αυτουργού, χωρίς να είναι αναγκαίο να συμμετέχει και ο ίδιος στην πράξη. Αντίστοιχα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει η στοιχειοθέτηση της υποκίνησης την απόκρυψης της περιουσίας, με κάθε είδος δόλου, θα στοιχειοθετεί αυτόματα τον χαρακτηρισμό του ως δράστη απόκρυψης περιουσίας, η οποία έχει αποκτηθεί μέσω έκνομων δραστηριοτήτων, ανεξάρτητα από το αν έχει τελεστεί η απόκρυψη της περιουσίας από τον πελάτη. Η κατηγορία για την απόπειρα συμμετοχής σε αυτές τις ενέργειες, θεωρείται ως κακουργηματικού χαρακτήρα. Δεν είναι ευκρινής η διαφοροποίηση μεταξύ του πλημμεληματικού και του κακουργηματικού χαρακτήρα του εγκλήματος, στις περιπτώσεις στις οποίες έχουν παρασχεθεί, είτε από τον οικονομικό είτε από τον νομικό σύμβουλο, προτάσεις τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων από έκνομες δραστηριότητες. Ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι δυνατή η διαφοροποίηση, αυτή στηρίζεται σε μια αξιολογική αντινομία. Για να θεωρηθεί μια διαδικασία ως πλημμεληματικού χαρακτήρα, απαιτείται να προκύπτει ότι υπάρχει άμεσος δόλος, με γνώση της έκνομης ενέργειας από τον σύμβουλο. Αντίστοιχα, στις περιπτώσεις του κακουργήματος δεν προκύπτει άμεσος δόλος. Θεωρητικά, για τις βαρύτερες ποινές, υπάρχουν λιγότερα υποκειμενικά στοιχεία από αυτά τα οποία απαιτούνται για μικρότερες ποινές. Όπου υπάρχει παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, αυτές κατά αρχήν υπόκεινται στο απόρρητο της επικοινωνίας, καθώς η γνώση είτε του νομικού είτε του οικονομικού συμβούλου να νομιμοποιήσει έσοδα τα οποία έχουν προέλθει μέσα από την εγκληματική δραστηριότητα,

θεμελιώνουν την υποχρέωση της αναφοράς της έκνομης ενέργειας στις αντίστοιχες αρχές, κάτι το οποίο αν δεν γίνει, επιφέρει ποινές φυλάκισης έως δύο (2) έτη²³.

2.4.1.5. Η κακόβουλη γνωστοποίηση πληροφοριών και ο γενικός λόγος άρσης του αδίκου του άρθρου 32 Ν.3691/2008

Σύμφωνα με το άρθρο 32 της παρ. 1 Ν.3691/2008, έχει εισαχθεί ο γενικός λόγος της άρσης του αδίκου για κάθε είδους ευθύνη, το οποίο μπορεί να έρθει από τη γνωστοποίηση πληροφοριών μέσα σε ένα πλαίσιο υποβολής της αναφοράς των άρθρων 26-29, του Ν.3691/2008 έχοντας ως στόχο τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης των υπόχρεων προσώπων για την υποβολή συγκεκριμένων αναφορών. Ποιο αναλυτικά, προβλέπεται ότι η γνωστοποίηση πληροφοριών αναφερόμενων από τα άρθρα 26 έως 29 εντός ενός νομικού προσώπου, είτε προς τον εισαγγελέα, είτε προς την Επιτροπή, είτε από τα πρόσωπα αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 31, δεν αποτελεί από μόνη της παράβαση του συγκεκριμένου άρθρου ή άλλης τυχόν κανονιστικής, νομοθετικής, συμβατικής, ή διοικητικής απαγόρευσης γνωστοποίησης των πληροφοριών και δεν μπορεί από μόνη της, να συνεπάγεται καμία ευθύνη, είτε για τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα είτε για τα φυσικά πρόσωπα, εκτός αν αυτά έχουν ενεργήσει κακόβουλα.

Σύμφωνα με την νομοθεσία, απαλλάσσονται τα υπόχρεα πρόσωπα από οποιανδήποτε ευθύνη σε σχέση με τη γνωστοποίηση, και έχει εισαχθεί για το συγκεκριμένο θέμα ως μια εξαίρεση, η περίπτωση κατά την οποία κρίνει ότι αυτή η γνωστοποίηση έχει γίνει με κακόβουλο τρόπο.²⁴ Σε αυτή την περίπτωση, το πρόσωπο το οποίο έχει προχωρήσει στη γνωστοποίηση αυτή, μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπο τόσο με διοικητικές, όσο και με αστικές, ή και με ποινικές ευθύνες, οι οποίες μπορούν να εξαρτηθούν από τα χαρακτηριστικά της πράξης αυτής, η οποία μπορεί να συνεπάγεται επιπλέον υποχρεώσεις. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσε να τεθεί υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις ζήτημα ευθύνης, σύμφωνα με το άρθρο 224 ΠΚ, το οποίο αφορά

²³ Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ 216

²⁴ βλ. ήδη υπό το καθεστώς του Ν.2331/1995 (τροπ. Ν.3424/2005) σε *Ο. Ναμμίας*, Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε Πρακτικά του Δ' Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;, 2007, σελ. 379επ. (405).

ψευδορκία εφόσον το πρόσωπο έχει κληθεί σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας, να καταθέσει ως μάρτυρας ενόρκως, σύμφωνα με το άρθρο του ΠΚ 229 ή 230, το οποίο αφορά ψευδή καταμήνυση, ή σύμφωνα με τον νόμο περί προσωπικών δεδομένων, έχοντας ως δεδομένο ότι συχνά στο αρχείο υπάρχουν έγγραφα, τα οποία περιέχουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του πελάτη. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το υπόχρεο πρόσωπο είναι δικηγόρος, είναι δυνατόν να μηνυθεί και για τα αδικήματα των άρθρων 233 του ΠΚ, το οποίο αφορά απιστία δικηγόρων, ή του άρθρου 371 του ΠΚ, το οποίο αφορά παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας.

Η πρόβλεψη του γενικού λόγου της άρσης του αδίκου, σύμφωνα με το άρθρου 32 παρ. 1 αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, του κατασταλτικού πνεύματος του Ν.3691/2008, καθώς το μέτρο που λειτουργεί με εγγύηση απέναντι στους υπόχρεους σε αναφορά, τους επιτρέπει, με την σύνδεση συναλλαγής με ενδείξεις απόπειρας τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων, να καταλύουν συνταγματικά κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα.

2.5. Οι αρμόδιες Αρχές του άρθρου 6 Ν. 3691/2008 και το πεδίο αρμοδιότητάς τους

2.5.1. Οι εποπτικές Αρχές

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.3691/2008, αναφέρεται ότι οι αρμόδιες δημόσιες Αρχές που έχουν το καθήκον της εποπτείας των υπόχρεων προσώπων για την εφαρμογή των υποχρεώσεων, οι οποίες απορρέουν από τον νόμο, είναι οκτώ αρχές που αναφέρονται είναι η ΤτΕ, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η ΕΕΙΑ για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές και τις ασφαλιστικές εταιρείες, η ΕΛΤΕ, το ΥΟ, η ΕΕΕΠ, Το ΥΔ και το ΥΑ.

2.6. Οι Αρχές και οι φορείς των άρθρων 8 έως 11 του Ν.3691/2008

Σύμφωνα με τα άρθρα από 8 έως 11 του Ν.3691/2208, ρυθμίζεται σε ένα ειδικότερο πλαίσιο, το πεδίο για την ρύθμιση της καταστολής και πρόληψης της νομιμοποίησης κεφαλαίων οι οποίες προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς ποιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 8 του Ν.3691/2008, νομοθετείται ένας κεντρικός συντονιστικός φορέας, ο οποίος έχει σαν σκοπό την σύννομη εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3691/2008, ο οποίος αφορά την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της νομιμοποίησης των κεφαλαίων

από εγκληματικές δραστηριότητες, την ενίσχυση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών και τον επιχειρησιακό συντονισμό των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών με το ΥΟ, να έχει την ιδιότητα του κεντρικού συντονιστικού φορέα. Αντίστοιχα σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν.3691/2008 έχει συσταθεί η ΕΕΣΠ για την αντιμετώπιση του φαινομένου του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και αντίστοιχα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3691/2008 έχει προβλεφθεί μία σειρά από δημόσιες αρχές, υπηρεσιών και φορέων, οι οποίοι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους λαμβάνουν συγκεκριμένη γνώση για τις δραστηριότητες, ή τις συναλλαγές οι οποίες κρίνονται ως απαραίτητες, για την τέλεση της νομιμοποίησης εσόδων εγκληματικών δραστηριοτήτων. Η ρύθμιση αυτών των μέτρων τα οποία πρέπει να λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές θεσμοθετείται από τις αποφάσεις του αρμόδιου Υπουργείου. Αντίστοιχα στην παράγραφο 6 υπάρχει πρόβλεψη για τις δημόσιες αρχές του άρθρου 10 και για την υποχρέωση της αναφοράς στην Αρχή Καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν διαπιστωθεί είτε υπόνοιες, είτε ενδείξεις, είτε διάπραξη ή απόπειρα κάποιου από τα βασικά αδικήματα των άρθρων 2 και 3 του Ν. 3691/2008.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 3691/2008, υπάρχει πρόβλεψη για την συγκρότηση του Φορέα διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα, για να αντιμετωπιστεί τόσο η νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα όσο και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ο φορέας έχει συγκροτηθεί σύμφωνα με την υπ' αριθ. 37342/ Β.1907 /23-7-2009 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, κατ' εξουσιοδότηση του νόμου και αντίστοιχα ρυθμίστηκαν και διάφορα θέματα αρμοδιότητάς του.²⁵

2.7. Η Αρχή της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

Τα κύρια ζητήματα τα οποία αφορούν στη στελέχωση, στη σύσταση, στη λειτουργία και στις αρμοδιότητες της αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες, αναφέρονταν αρχικά στο άρθρο 7, του νόμου 3691/08. Το άρθρο 7 αναφέρεται στην αρχή της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές

---

²⁵ ΦΕΚ Β 1554/28-7-2009.

δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης. Κατά την έκδοση του Ν. 3691/2008, υπήρχε μόνο το άρθρο 7 με διαφορετικό από το ισχύον περιεχόμενο, η οποία έχει τροποποιηθεί στην συνέχεια με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 3932/201126. Αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 3932/2011 έχουν εισαχθεί το στο Ν. 3691/2008 τα άρθρα 7Α έως 7Γ. Το άρθρο 7Α αφορά τις Μονάδες και τις αρμοδιότητες της Αρχής. Αντίστοιχα στο άρθρο 7Β πραγματεύονται οι εξουσίες των μονάδων της αρχής και στο άρθρο 7Γ νομοθετούνται θέματα σχετικά με το προσωπικό και την λειτουργία των μονάδων της αρχής.

2.7.1. Σύσταση, σκοπός και συγκρότηση της Αρχής Καταπολέμησης

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3691/2008²⁷ ρυθμίζονται τα ζητήματα τα οποία προκύπτουν σχετικά με την σύσταση, την συγκρότηση και τον σκοπό της αρχής της καταπολέμησης της νομιμοποίησης των κεφαλαίων τα οποία προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης. Σύμφωνα με την παρ. 1 εδ. β' Ν. 3691/2008, ορίζεται σαν σκοπός της αρχής τόσο η εφαρμογή όσο και η λήψη, όλων των μέτρων τα οποία κρίνονται αναγκαία, για την πρόληψη και για την καταπολέμηση τόσο της νομιμοποίησης κεφαλαίων από παράνομες δραστηριότητες, όσο και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης, ορίζεται το καθεστώς για τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των φυσικών προσώπων τα οποία αναφέρονται στις περιπτώσεις στ' έως και ιε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3213/2003. Είναι ξεκάθαρο λοιπόν, από τη διακήρυξη ακόμα του σκοπού της σύστασης της αρχής καταπολέμησης ότι είναι εμφανής ο ρόλος της, ως ενός φορέα καταστολής και πρόληψης του εγκλήματος²⁸.

---

²⁶ ΦΕΚ Α 49/10-3-2011.

²⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ.1 Ν. 3932/2011 (ΦΕΚ Α 49/ 10.3.2011) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 68 παρ. 5 παρ.5 Ν. 4174/2013 (ΦΕΚ Α 170/ 26-7-2013).

²⁸ Π. Τσιρίδης, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008), 2009, σελ. 296.

2.7.2. Οι εξουσίες της Αρχής Καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Η αρχή της καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες έχει εξουσίες τόσο κατασταλτικού όσο και προληπτικού χαρακτήρα. Οι εξουσίες της αρχής καταπολέμησης, προβλέπονται αναλυτικά στο άρθρο 7B του Ν. 3691/2008, ενώ συμπληρωματικά, λειτουργούν και οι εξουσίες του άρθρου 7^A, οι οποίες αφορούν την λήψη και την αξιοποίηση των αναφορών των υπόχρεων προσώπων, καθώς επίσης και του άρθρου 48 παρ. 5 Ν. 3691/2008, σχετικά με την δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων.

Ακολουθώντας με την νομοθέτηση του Ν. 3932/2011, δόθηκε λύση και στο παράδοξο πρόβλημα το οποίο είχε προκύψει σχετικά με την αρμοδιότητα του διοικητικού χαρακτήρα της αρχής καταπολέμησης νομιμοποίησης των κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες, ώστε να έχει την δυνατότητα να διενεργεί τόσο ποινική προκαταρκτική εξέταση, όσο και μια σειρά από άλλες πράξεις ανακριτικού χαρακτήρα.

2.8. Το σύστημα αξιολόγησης, εντοπισμού, και αναφοράς φαινομενικά ασυνήθιστων και ύποπτων συναλλαγών

Σύμφωνα με τον Ν. 3691/2008, έχει νομοθετηθεί μία σειρά από διατάξεις οι οποίες εισάγουν ένα νέο σύστημα με τις υποχρεώσεις των ιδιωτών, έχοντας ως σκοπό την παραπομπή τους σε μια διωκτική αρχή, για την διερεύνηση των ασυνήθιστων και ύποπτων συναλλαγών, οι οποίες μπορεί είτε να καλύπτουν απόπειρα, είτε τέλεση νομιμοποίησης κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ο νόμος θέσπισε ένα σύστημα, το οποίο είναι βασισμένο στην απόπειρα για την τέλεση κάποιου αδικήματος νομιμοποίησης, ακολουθώντας το διεθνές πρότυπο της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων, η οποία αφορά τον χρηματοπιστωτικό τομέα κατά παρέκβαση της διάκρισης των κατασταλτικών και προληπτικών μέτρων της ποινικής βάσης²⁹.

---

²⁹ Χατζηνικολάου, Η ποινική καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: κριτική προσέγγιση ενός εργαλείου ρευστοποίησης της ποινικής καταστολής υπό το φως της αντιμετώπισης πράξεων διαφθοράς και περιουσιακών προσβολών σε βάρος του δημοσίου και της Ε.Ε.σε Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο δημόσιο τομέα, Μ. Καϊάφα Γκμπάντι (επιμ.), 2014, σελ. 745επ. (848-849).

Η διενέργεια των συναλλαγών, αποτελεί πλέον το βασικό σημείο ενδιαφέροντος και όχι την βάση του εντοπισμού ενός τυχόν βασικού αδικήματος, το οποίο έχει ολοκληρωθεί, έχοντας ως αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί ένα σχήμα εντοπισμού, σχετικού με την πράξη νομιμοποίησης, όπου μετά από διερεύνηση, ίσως να οδηγήσει στην εξακρίβωση της τέλεσης αδικημάτων, τα οποία ορίζονται στο άρθρου 3 Ν. 3691/2008, για τα οποία όμως δεν είναι απαραίτητο να υπάρχουν σε εκείνο τα στάδια είτε ενδείξεις, είτε κάποια υπόνοια τέλεσης ενός εγκλήματος³⁰.

Οι αρμοδιότητες, οι οποίες αφορούν τα υπόχρεα πρόσωπα- ιδιώτες, αναφέρονται από την μία στην αξιολόγηση κάθε διενεργούμενης συναλλαγής, με στόχευση στη διερεύνηση του χαρακτήρα της σαν μια ασυνήθιστη ή ύποπτη, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 13 και 14 Ν. 3691/2008. Σε αυτό το πλαίσιο είναι δυνατόν να ζητηθεί από τους πελάτες, να δώσουν αναλυτικά στοιχεία επιβεβαίωσης της συναλλαγής τους, είτε μέσω την προσκόμισης εγγράφων, είτε απαντώντας σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που θα τους τεθούν σε σχέση με την συγκεκριμένη υπόθεση. Σε περίπτωση κατά την οποία οι υποψίες για την τέλεση του εγκλήματος δεν καμφτούν, υπάρχει η δυνατότητα, είτε της μη ολοκλήρωσης της συναλλαγής, εάν αυτό είναι εφικτό, είτε να ολοκληρωθεί αυτή με ταυτόχρονη ενημέρωση της αρχής της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες πραγματοποιείται αναφορά ύποπτης ή ασυνήθους συναλλαγής, στην οποία προβαίνει το υπόχρεο πρόσωπο-ιδιώτης, στην οποία περιλαμβάνεται η προσωπική του εκτίμηση για την σύνδεσης της συναλλαγής, είτε με απόπειρα είτε με τέλεση εγκλήματος της νομιμοποίησης, εμφανίζεται ως ένα είδος μηνυτήριας αναφοράς.³¹

Αυτό το είδος της αναφοράς σε ειδική αρχή, είναι επιφορτισμένο αντίστοιχα και με διωκτικές αρμοδιότητες, χωρίς, να είναι όμως απαραίτητο για τη νομιμοποίηση της αρχής καταπολέμησης, να διερευνήσει την συγκεκριμένη υπόθεση. Είναι βασικό να τονιστεί ότι τα στοιχεία και οι πληροφορίες τα οποία διαβιβάζει το υπόχρεο πρόσωπο-ιδιώτης, αφορούν τη βάση στην οποία η αρχή καταπολέμησης, θα αποφασίσει εάν θα διερευνηθεί περαιτέρω η υπόθεση και αν θα περιέχονται στο φάκελο που θα διαβιβαστεί στις εισαγγελικές αρχές,

³⁰ Ν. Λίβος, Το “ξέπλυμα βρώμικου χρήματος” και η εξιχνίασή του, σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;, 2007, σελ. 357επ. (362, 366επ.).

³¹ Ν. Λίβος, Το “ξέπλυμα βρώμικου χρήματος” και η εξιχνίασή του, σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;, 2007, σελ. 357επ. (371) · Π. Τσιρίδης, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008), 2009, σελ. 185.

έχοντας ως αποτέλεσμα να είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της ποινικής δικογραφίας η οποία θα σχηματισθεί³².

2.9. Οι αρμοδιοτήτων της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές δραστηριότητες

2.9.1. Η σώρευση καθηκόντων στην αρχή καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η σώρευση ανακριτικών και διοικητικών καθηκόντων στα ελεγκτικά όργανα δημιουργεί αρκετά προβλήματα, καθώς η διάγνωση του πότε ένα όργανο μπορεί να εκτελέσει ανακριτικά και πότε διοικητικά καθήκοντα οδηγεί σε ένα διαφορετικό εγγυητικό πλαίσιο σχετικά με το άτομο σε βάρος του οποίου ολοκληρώνεται αυτή η πράξη, καθώς σύμφωνα με το χαρακτήρα αυτής αποκτά ή την ιδιότητα του ελεγχόμενου από τη Διοίκηση ή την ιδιότητα του υπόπτου ή του κατηγορουμένου.³³

Το ζήτημα της σώρευσης των καθηκόντων, ξεκινάει από το γεγονός ότι οι πράξεις αυτές, στις οποίες προχωράνε τα ελεγκτικά όργανα, αφορούν είτε ανακριτικές πράξεις, είτε διοικητικούς έλεγχους. Αναλυτικότερα, οι διοικητικοί έλεγχοι διενεργούνται στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας και από την ισχύ των αρχών και των κανόνων που διέπουν τη δράση της Διοίκησης. Είναι εφικτό επίσης να διενεργούνται τόσο κατασταλτικά όσο προληπτικά. Από την άλλη, οι ανακριτικές πράξεις διενεργούνται σε ένα πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, με

---

³² Θ. Δαλακούρας, Η συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού. (Ρόλος του εισαγγελέα, της αστυνομίας και των λοιπών διωκτικών οργάνων), ΠοινΧρ 2011, σελ. 247επ. · Στ. Παύλου, Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του ν.2331/1995 για το ξέπλυμα του βρόμικου χρήματος και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του, ΤιμΤομ Ν. Ανδρουλάκη, 2003, σελ. 525επ. = σε Στ. Παύλου / Γ. Δημήτρηνας, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διαχρονική της διάσταση, 2009, σελ. 107επ. = ΠοινΧρ 2003, σελ. 193επ. (138-139)

³³ Σ. Μπαλτάς, Η κατ' άρθρο 48 παρ. 5 Ν3691/2008 έκδοση απόφασης από τον Πρόεδρο της Αρχής του άρθρου 7 Ν3691/2008, όπως ισχύει μετά το Ν3932/2011, περί δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης περιουσιακών στοιχείων σε βάρος προσώπου για το οποίο ήδη διεξάγεται κύρια ανάκριση, προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση, τα δικονομικά ζητήματα αρμοδιότητας που ανακύπτουν, οι τρόποι αντιμετώπισής τους και τα μέσα άμυνας του βλαπτόμενου κατά της απόφασης, ΠοινΔικ 2011, σελ. 353 (354)

κατασταλτικό χαρακτήρα με προϋπόθεση για τη διενέργειά τους να εμφανίζεται η ύπαρξη υπόνοιας για την τέλεση αξιόποινης πράξης. Οι υπάλληλοι οι οποίοι διενεργούν τις ανακριτικές πράξεις έχουν την ιδιότητα του (προ) ανακριτικού υπαλλήλου, Οι υπάλληλοι αυτοί λειτουργούν ως όργανα, βοηθητικά του εισαγγελέα, με υποχρέωση τήρησης των παραγγελιών του³⁴.

Η διάκριση ανακριτικών πράξεων και διοικητικών ελέγχων, μπορεί να δημιουργήσει συνήθως προβλήματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μία πράξη δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε κάποια από τις κατηγορίες. Αφορά τις πράξεις οι οποίες διαθέτουν διπλό χαρακτήρα, και αποτελούν μία τρίτη κατηγορία. Ιδιαίτερο γνώρισμα των πράξεων, είναι η διενέργειά τους να βεβαιώνει από κοινού τόσο η στοιχειοθέτηση του εγκλήματος όσο και η διοικητική παράβαση. Συχνά λοιπόν παρατηρείται το φαινόμενο ένας έλεγχος, να έχει ως αποτέλεσμα τη προσβολή των ατομικών δικαιωμάτων του ελεγχόμενου, ώστε ο χαρακτήρας της να είναι τυπικός, ενώ η πράξη από την άλλη να καταλήγει σε ανακριτική πράξη.

2.9.2. Η φύση των εξουσιών της Αρχής Καταπολέμησης

Ο χαρακτήρας της αρχής καταπολέμησης ως μια διοικητική αρχή είναι ιδιαίτερα σημαντικός, ειδικότερα μετά από την νομοθέτηση του Ν. 3932/2011. Με τον Ν.3932/2011, δόθηκε ιδιαίτερη δυναμική στην αρχή καταπολέμησης, ώστε αυτή να διακηρύξει τη διοικητική φύση της, χωρίς όμως να προχωρήσει σε αναθεώρηση του συνόλου των αρμοδιοτήτων της, ενώ δεν αναιρεί το γεγονός, ότι υπό το υπάρχον νομοθετικό καθεστώς, η Αρχή έχει σωρευτικά, ανακριτικού, διοικητικού, και μικτού χαρακτήρα αρμοδιότητες.

Είναι γεγονός, ότι η Αρχή έχασε τις εξουσίες διενέργειας της προσαγωγής υπόπτων, της ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης, της δυνατότητας για διενέργεια ερευνών με την ιδιότητα του ειδικού προανακριτικού υπαλλήλου, της κατάθεσης υπαλλήλων της σαν μάρτυρες στο ακροατήριο³⁵. Η αρχή της καταπολέμησης, εξακολουθεί βέβαια να έχει εξουσίες τόσο κατασταλτικού όσο και προληπτικού χαρακτήρα και να ασκείται η διοίκηση του από κάποιο

³⁴ Θ. Δαλακούρας, Ποινική Δικονομία. Βασικές έννοιες και θεσμοί της ποινικής δίκης για νυν και «εν τω γεννάσθαι» ανακριτικούς υπαλλήλους, τ. Β' , 2003, σελ. 139-140 και 152επ. · Α. Κωνσταντινίδης, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο Ι, 2013, σελ. 73επ.

³⁵ Θ. Δαλακούρας, Η συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού. (Ρόλος του εισαγγελέα, της αστυνομίας και των λοιπών διωκτικών οργάνων), ΠοινΧρ 2011, σελ. 247επ. (248-249)

ανώτατο εισαγγελικό λειτουργό, με την εξουσία να έχει την δυνατότητα να διεξάγει ανεξάρτητες έρευνες, χωρίς να υπόκειται σε μία σειρά απορρήτων, να έχει την δυνατότητα επιβολής δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, ενώ με την ολοκλήρωση της έρευνάς να εξακολουθεί να έχει το δικαίωμα να αποφασίζει, ανάλογα με την κρίση της, κυρίως χωρίς όμως την μεσολάβηση κάποιου δικαστικού ελέγχου για την διερευνηθείσα υπόθεση, ή εάν κρίνει απαραίτητο να παραπέμπει την υπόθεση με το πόρισμά της στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές ζητώντας την ποινική δίωξη, με αποτέλεσμα να μην έχει χαθεί ο χαρακτήρας της ως μια υβριδικής διωκτικής- διοικητικής δομής. Η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να πραγματοποιείται σε όσο το δυνατόν πιο σύντομο χρονικό διάστημα.³⁶

---

³⁶ Β. Δούβλης, Τραπεζικό απόρρητο, προστασία προσωπικών δεδομένων και νομιμοποίηση παράνομων εσόδων κατά τη διεξαγωγή φορολογικών ελέγχων, ΔΕΕ 2012, σελ. 1093 (1103).

3. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

3.1. Τα βασικά αδικήματα της νομιμοποίησης

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, ως ένα έγκλημα συνάφειας, προϋποθέτει την τέλεση ακόμα μίας αξιόποινης πράξης, από την οποία θα προκύψει η νομιμοποιημένη περιουσία. Με τους νόμους Ν. 3691/2008 και 4557/2018, τα βασικά αδικήματα νομιμοποίησης διακρίνονται από την μία στις ρητά κατανομαζόμενες που εμφανίζονται στο άρθρο 4 στοιχ. Α-9ζ κατηγορίες, και από την άλλη σε όσα πληρούν το βασικό κριτήριο της άρθρο 4 γενικής ρήτρας, όπου τιμωρούνται με ποινή η οποία είναι στερητική της ελευθερίας στις περιπτώσεις κατά τις οποίες προκύπτει περιουσιακό όφελος, όπου η ελάχιστη ποινή είναι άνω των έξι μηνών³⁷.

3.2. Η ανάμιξη της νόμιμης περιουσίας με το εγκληματικό προϊόν

Το προϊόν, το οποίο προκύπτει από την ανάμιξη της παράνομης και της νόμιμης περιουσίας του δράστη, δημιουργεί μόνιμα το ερώτημα αν αποτελεί εξ ολοκλήρου, ή μόνο εν μέρει πρόσφορο θέμα νομιμοποίησης. Πλέον ο νομοθέτης έχει δώσει στις περιπτώσεις ανάμιξης ενός προϊόντος του αδικήματος με μια περιουσία η οποία προέρχεται από νόμιμες δραστηριότητες, η δήμευση και η κατάσχεση επιβάλλονται μέχρι και του ποσού της αξίας αυτού του προϊόντος. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει κατάθεση παράνομου χρήματος, μέσα στο τραπεζικό σύστημα η ανάμιξη του παράνομου με το νόμιμο χρήμα, δεν μπορεί να καταστήσει ολόκληρο το λογαριασμό σαν μολυσμένη περιουσία γιατί δεν αντιμετωπίζεται ως ένα ενιαίο περιουσιακό στοιχείο. Σαν μολυσμένη περιουσία θα αντιμετωπιστεί μόνο το ποσό που αφορά στην αξία της παράνομης δραστηριότητας. Στις περιπτώσεις που υπάρχουν κοινοί τραπεζικοί λογαριασμοί όπου μόνο κάποιοι από τους συν δικαιούχους βρίσκονται σε έρευνα από τις αρμόδιες αρχές, πρόσφορα νομιμοποίησης και με πιθανότητα δέσμευσης είναι μόνο τα χρήματα που έχουν

³⁷ Σ.Παύλου-Θ. Σαμσιος *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες* Ι, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 34

εισέλθει από παράνομη δραστηριότητα και όχι το σύνολο των χρημάτων που βρίσκονται στον τραπεζικό λογαριασμό³⁸.

3.3. Ο σκοπός του νόμου 4816/2021 και η τροποποίηση του Νόμου 4557/2018

Με τον Ν. 4816/2021, ο οποίος αφορά τόσο όσο την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τροποποιείται σε ποινικά ενδιαφέρουσες διατάξεις ο Ν.4557/2018, ο οποίος ήταν σχετικός με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσα από το ποινικό δίκαιο και την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης και με σχετικές άλλες επείγουσες διατάξεις.³⁹

Ο Ν. 4557/2018, τροποποιήθηκε σε αρκετές ποινικά ενδιαφέρουσες διατάξεις του, με ουσιώδεις τροποποιήσεις, κυρίως στο άρθρο 39 με τον Νόμο 4816/2021. Το περιεχόμενο του Νόμου 4557/2018 έχει την Οδηγία 2015/849 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 20/05/2015, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Οδηγία 2018/843. Για να μπορέσει να ενσωματωθεί η οδηγία αυτή στην ελληνική νομοθεσία, έχει εκδοθεί ο Ν. 4734/2020. Στην συνέχεια, ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε ξανά, μέσα σε ποινικές διατάξεις του, με τον νέο Νόμο 4816/2021, στον οποίο έχει ενσωματωθεί και η Οδηγία 2018/1673 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 23/10/2018. Ο στόχος του Ν. 4816/2021 είναι ο εξορθολογισμός και η βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου που υπάρχει σχετικά με την καταπολέμηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου. Ένα σημαντικό ζήτημα που έρχεται να δώσει λύσεις ο νομοθέτης με το Ν. 4816/2021, είναι η βοήθεια προς τους πολίτες για την αναζήτηση της δικαστικής προστασίας καθώς και η επιτάχυνση για την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης το οποίο πραγματεύεται στον σκοπό του νέου νόμου όπως αυτός εμφανίζεται στο άρθρο 1. Αυτό μπορεί να επιτυγχάνει μέσα από την ενίσχυση της ισχύουσας ελληνικής νομοθεσίας, με τέτοιο τρόπο ώστε να ευθυγραμμιστεί και να επικαιροποιηθεί με τις τελευταίες νομολογιακές και

³⁸ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 50

³⁹ Γ. Συλικός *“Οικονομικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- money laundering)”* Συμπλήρωμα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4816/2021, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 1.

νομοθετικές εξελίξεις, τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε Ελληνικό επίπεδο, και να καταστεί ταχύτερη και αποτελεσματικότερη η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των αρχών. Ποιο συγκεκριμένα στο Ν. 4816/2021, έχει προβλεφθεί η ενσωμάτωση της οδηγίας 2018/1673, με την αναδιαμόρφωση των προβλεπόμενων πλαισίων της ποινής, με την επικαιροποίηση του καταλόγου των βασικών αδικημάτων, την ευθυγράμμιση της διαδικασίας και των προϋποθέσεων της δέσμευσης και της δήμευσης των προϊόντων του εγκλήματος και της νομιμοποίησης των κεφαλαίων από έκνομες δραστηριότητες σύμφωνα με το ποινικό κώδικα καθώς και με την πρόβλεψη των κυρώσεων τόσο, για τις νομικές οντότητες όσο και για τα νομικά πρόσωπα.⁴⁰

3.4. Το αντικείμενο του Νόμου 4816/2021 Άρθρο 4.

Σύμφωνα με τον νομοθέτη, πλέον με το άρθρο 4 του Ν. 4816/2021 αντικαθίσταται το άρθρο 2 του Ν. 4557/2018, όπου και ορίζονται οι βασικοί νομικοί μηχανισμοί της επίτευξης του σκοπού του Ν. 4816/2021, καθώς και το αντικείμενο του ίδιου του Νόμου. Ποιο συγκεκριμένα το αντικείμενο του Ν. 4816/2021, είναι η ενσωμάτωση της οδηγίας της ΕΕ 2018/1673, του ΕΚ, και του Συμβουλίου την 23/10/2018 το οποίο είναι σχετικό με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσα από τον ποινικό κώδικα. Επίσης, είναι η επικαιροποίηση του καταλόγου των κύριων αδικημάτων οι οποίοι αφορούν την νομιμοποίηση των κεφαλαίων από έκνομες δραστηριότητες, καθώς και η αναμόρφωση των πλαισίων των κυρώσεων και των ποινών και η ευθυγράμμιση της διαδικασίας και των προϋποθέσεων δήμευσης και δέσμευσης των εγκληματικών προϊόντων. Τέλος δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ορθολογική κατανομή της ύλης των δικαστηρίων, μεταξύ των διοικητικών δικαστηρίων, έχοντας ως στόχο την βελτίωση και την επιτάχυνση της απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με την τροποποίηση του άρθρου 2, ως εγκλήματα νομιμοποίησης συνίστανται πλέον, η μεταβίβαση ή μετατροπή της περιουσίας έχοντας ως γνώση ότι αυτή έχει προέλθει από εγκληματική δραστηριότητα, είτε από κάποια πράξη συμμετοχής σε αυτή, η οποία έχει ως στόχο την συγκάλυψη ή την απόκρυψη της προέλευσης

---

⁴⁰ Γ. Συλικός “Οικονομικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- money laundering)” Συμπλήρωμα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4816/2021, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 2

της. Επίσης ως έγκλημα νομιμοποίησης, συνίσταται η συγκάλυψη, ή η απόκρυψη της αλήθειας σχετικά με την προέλευση, τη διακίνηση, τη φύση, την διάθεση ή τη χρήση της περιουσίας ή την κυριότητα της ή τα δικαιώματα, τα οποία απορρέουν από αυτή, εφόσον είναι εν γνώση του, ότι αυτή η περιουσία, έχει προέλθει, είτε εγκληματική δραστηριότητα, είτε από πράξη συμμετοχής σε αυτή. Επίσης η κατοχή, η απόκτηση ή χρήση περιουσίας, η οποία κατά αυτόν τον χρόνο της χρήσης ή της κατοχής είχε ως γνώση ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από συμμετοχή σε αυτή. Τέλος, ως έγκλημα νομιμοποίησης νομοθετήθηκε η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την διακίνηση μέσω αυτού ή την τοποθέτηση σε αυτόν κεφαλαίων τα οποία έχουν αποκτηθεί από εγκληματικές δραστηριότητες, έχοντας ως στόχο να δοθεί νομιμοφάνεια στα συγκεκριμένα κεφάλαια⁴¹.

3.5. Η τροποποίηση του Άρθρου 39 του Ν. 4557/2018, ποινικές κυρώσεις

Το άρθρο 6 του Ν. 4557/2018, αντικατέστησε το άρθρο 39 του Ν. 4557/2018, σχετικά με τις ποινικές κυρώσεις, σχετικά με το βασικό αδίκημα, όσο και για τις παραλλαγές του, για τα αδικήματα νομιμοποίησης κεφαλαίων από παράνομες δραστηριότητες, της δικαιοδοσίας και των μέσων έρευνας της οδηγίας 2018/1673, καθώς και των ποινών, εις βάρος των φυσικών προσώπων. Οι αλλαγές που έχουν νομοθετηθεί με το άρθρο 6, καθορίζουν τις επιβαλλόμενες ποινές για τις περιπτώσεις που συντελούνται αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το νέο άρθρο ενσωματώνει τα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας 2018/673 και προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών για την θέσπιση ποινικών κυρώσεων και επιβαρυντικών περιστάσεων τα οποία αφορούν αδικήματα νομιμοποίησης. Με το νέο άρθρο προσαρμόζεται επίσης το σύστημα ποινών του νέου ΠΚ⁴².

⁴¹ Γ. Συλικός “Οικονομικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- *money laundering*)” Συμπλήρωμα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4816/2021, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 7-8

⁴² Γ. Συλικός “Οικονομικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- *money laundering*)” Συμπλήρωμα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4816/2021, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 34

3.6. Η τροποποίηση του Άρθρου 39 του Ν. 4557/2018, οι νέες ποινές με τον Ν4816/2021

Ο υπαίτιος πράξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σύμφωνα με την νέα διάταξη του Ν. 4816/2021, τιμωρείται πλέον με κάθειρξη μέχρι οχτώ χρόνια. Αποτέλεσμα αυτού, είναι ότι για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συνολικά προβλέπεται η ποινή της φυλάκισης για περίοδο πέντε έως οκτώ χρόνια, όπως επίσης και χρηματική ποινή από τριακόσια ως χίλιες ημερήσιες μονάδες.

3.7. Η ενσωμάτωση της νομιμοποίησης των εσόδων στην κοινωνία διεθνώς

Κάθε δραστηριότητα των ανθρώπων, οικονομική ή μη, είναι μια έκφραση της καθημερινής δράσης στην κοινωνία, η οποία βασίζεται μέσα σε κανόνες δικαίου οι οποίοι ρυθμίζουν αντίστοιχα και τα δεδομένα της εποχής, κυρίως στο οικονομικό πλαίσιο, τα οποία είναι και το βασικό μέρος του φαινομένου της κοινωνίας σχετικά με την συμβίωση σε ένα οργανωμένο κοινωνικό ιστό⁴³. Τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα κράτη, έχουν έναν υψηλό βαθμό εξάρτησης από ένα σύστημα των κανόνων δικαίου οι οποίοι θα εμφανιστούν σε υπερεθνικό επίπεδο. Μέσα από την ανάλυση του δικαίου, διδάσκεται ότι τόσο το τοπικό όσο και το εθνικό δίκαιο δημιουργούν εμπόδια για τις συναλλαγές με άλλα κράτη, ειδικότερα αυτές που αφορούν οικονομικά δεδομένα. Μέσα από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, επιβάλλεται η διευκόλυνση και απλούστευση νομικών συναλλαγών, σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και η παγκοσμιοποίηση του δικαίου, έχοντας ως αποτέλεσμα την διεύρυνση για την προσανατολισμένη ευθύνη για την οικονομική πραγματικότητα, η οποία τείνει να εξελίσσεται σε μία ευθύνη η οποία αφορά την θέσπιση των ρυθμίσεων του εγγυητικού του ελέγχου και της λειτουργίας, υπερεθνικά. Μέσα από την αντίληψη της οικονομικής συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο, καθώς και της ενοποίησης του δικαίου, με την οποία έχει δημιουργηθεί μια νέα παγκόσμια οικονομική τάξη σε ένα νέο παγκόσμιο οικονομικό δίκαιο, το οποίο θα ισχύει τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Μέσα από αυτό το πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς παγκοσμίως καθώς και της μετακίνησης κεφαλαίων και αγαθών παγκοσμίως δίνετε η

⁴³ Λ. Μαργαρίτης και Ν. Παρασκευόπουλος, *Ποινολογία άρθρα 50-133 Ποινικού Κώδικα*, εκδ. Ποινικού Δικαίου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη ⁷2005, σ.6 υποσημ.1.

δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν τόσο νομικά όσο και φυσικά πρόσωπα, τα οποία έχουν την δυνατότητα να λειτουργήσουν μέσα σε έναν κόσμο ανάπτυξης των οικονομικών συναλλαγών παγκοσμίως⁴⁴.

Είναι πλέον γνωστό ότι το χρήμα και τα κεφάλαια σε όλες τις λειτουργίες και μορφές τους, δεν θεωρούνται πάντα ως καθαρά, χρησιμοποιώντας μεταφορική την έννοια του όρου, έχοντας ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται πολύ συχνά η περιγραφή των κεφαλαίων και του χρήματος ως βρώμικο χρήμα. Με την έννοια, βρώμικο χρήμα, αναφέρονται τα έσοδα, ή το εισόδημα, το οποίο αποκτάται ως αποτέλεσμα τέλεσης σοβαρών αδικημάτων τα οποία συνήθως είναι ποινικά αδικήματα. Με την έννοια μαύρο χρήμα, συνήθως αναφερόμαστε είτε σε χρήμα, είτε σε έσοδο το οποίο προκύπτει ή προέρχεται μέσα από αθέμιτες δραστηριότητες της παραοικονομίας είτε από φοροδιαφυγή⁴⁵.

Ως ξέπλυμα, θεωρείται κάθε ανάμειξη είτε σε μια σειρά γεγονότων ή ενεργειών είτε σε ενέργειες οι οποίες έχουν ως βασικό στόχο να αποκρύψουν και να συγκαλύψουν την προέλευση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα⁴⁶.

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, αφορά μια δραστηριότητα, η οποία εμφανίζεται ως μια συνέχεια μιας άλλης δραστηριότητας, το οποίο θα τιμωρηθεί, είτε γιατί λαμβάνει χώρα με στόχο την απόκτηση παράνομου κέρδους, είτε γιατί ήδη έχει δημιουργηθεί ένα αντίστοιχο περιουσιακό όφελος στο δράστη, προερχόμενο από διάφορες έκνομες δραστηριότητες. Η νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, αναφέρεται πλέον ως ένα δευτερογενές φαινόμενο, που βασίζεται στα υπέρογκα κέρδη που αποφέρουν οι τελούμενες εγκληματικές συμπεριφορές, οι οποίες έχουν προηγηθεί της διαδικασίας της νομιμοποίησης. Τα φυσικά πρόσωπα που κερδίζουν τα τεράστια κέρδη, αναζητούν σε κάθε στάδιο της δραστηριότητας τους, να τα απολαύσουν χωρίς ούτε να κινδυνεύουν να αποκαλυφθούν, ούτε το κέρδος που αποκόμισαν μέσω της παράνομης δραστηριότητας, να εισέρχεται μέσα στους μηχανισμούς, με μια διαδικασία η οποία να δίνει στόχο στις ελεγκτικές και διωκτικές αρχές.

---

⁴⁴ Απόστολος Χ. Γέροντας, Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη ²2011, σ.7 και σ.20^ε.

⁴⁵ Γ. Εμμ. Τραγάκη, “Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Money Laundering, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σελ. 197- 198.

⁴⁶ Οββαδίας Ναμίας, “Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας”, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος- Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνία, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σ.382.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι, τα κέρδη αυτών των δραστηριοτήτων κατά κύριο λόγο πραγματοποιούνται με μετρητά χρήματα, και για αυτό τον λόγο διαπιστώνεται ότι έχει δημιουργηθεί μια σημαντική ανάγκη, ώστε να νομιμοποιηθεί ένα μεγάλο ποσοστό του παρανόμως αποκτηθέντος περιουσιακού οφέλους⁴⁷.

Ανατρέχοντας στα διεθνή κείμενα τα οποία έχουν νομιμοποιηθεί, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο έχουν αντιμετωπιστεί τα ζητήματα, σχετικά και με τις διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές σταθμίσεις της εποχής, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η περιγραφή της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, διατηρείται χωρίς μεγάλες διαφοροποιήσεις από τις βασικές του προδιαγραφές. Σε αυτές τις περιπτώσεις αναφέρεται η μεταβίβαση ή μετατροπή της περιουσίας, η οποία προέρχεται από κάποια από τα εγκλήματα που θα αξιολογηθούν, έχοντας ως βασικό σκοπό τη συγκάλυψη ή την απόκρυψη της έκνομης προέλευσής τους, ή ακόμα και την παροχή της βοήθειας σε οποιονδήποτε έχει λάβει μέρος σε αυτήν την έκνομη δραστηριότητα, έχοντας ως στόχο να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στην συγκάλυψη ή την απόκρυψη της αλήθειας σε σχέση με την προέλευση, τη φύση, τη διακίνηση ή τη διάθεση της περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ανευρίσκεται και σε ζητήματα αναφορικά με την κυριότητα του κεφαλαίου. Επίσης η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, δύναται να αφορά την κτήση, την απόκτηση, την χρήση ή την κατοχή της περιουσίας αυτής, έχοντας ως γνώση ότι αφορά περιουσία, η οποία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από οποιανδήποτε πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα⁴⁸.

Με την διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, προστατεύεται το εισόδημα από τον εντοπισμό του και από τις επιζήμιες επιπτώσεις για τον φορέα του καθώς και η παρείσφρησή του, στο χρηματοδοτικό και οικονομικό σύστημα. Συμπερασματικά λοιπόν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι η συμπεριφορά που συνιστά το ξέπλυμα οφείλεται στην αρνητική αξιολόγηση της συμπεριφοράς από την οποία προέρχεται το χρήμα και στον αφηρημένο

---

⁴⁷ Γ. Ν. Δημήτριντα, “Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/1995”, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σ.19^ε.

⁴⁸ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, “Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις”, σε: Ποινικό Δίκαιο-Ελευθερία- Κράτος Δικαίου, Τιμητικός Τόμος για τον Γ. Α. Μαγκάκη, σελ. 381.

κίνδυνο ως προς άλλα έννομα αγαθά που δημιουργεί η διατήρηση του παράνομου πλουτισμού που υπάρχει στη διάθεση του φορέα του⁴⁹.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, με την έννοια του οικονομικού εγκλήματος, ή του “εγκλήματος κέρδους”, μπορεί να θιγεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα παγκοσμίως. Για να θεωρήσουμε ένα έγκλημα ως “εγκλήματος κέρδους”, δεν μας ενδιαφέρει ούτε η φύση του εγκλήματος ούτε το υποκείμενο της τέλεσης, άρα θεωρείται ότι είναι αδιάφορο αν εμπίπτει είτε σε μια οργανωμένη εγκληματικότητα είτε αν οργανώνεται από μεμονωμένους εγκληματίες ή από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες.⁵⁰

Το προστατευόμενο έννομο αγαθό σε κάθε περίπτωση δεν έχει κάποια συσχέτιση με τα εγκλήματα αυτής της κατηγορίας, καθώς το ενδιαφέρον σε αυτές τις περιπτώσεις, βασίζεται κυρίως στο μεγάλο οικονομικό όφελος, το οποίο και αποτελεί το κύριο συστατικό στοιχείο για όλα τα εγκλήματα τα οποία χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα κέρδους⁵¹.

3.8. Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων σε διεθνές επίπεδο

Συνεπώς είναι αναγκαία η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, γιατί με αυτόν τον τρόπο η κοινωνία δύναται να αποκτήσει ένα μέσο καταστολής και πρόληψης. Με συντονισμένες ενέργειες και ορθή εφαρμογή όλων των διατάξεων της νομοθεσίας, είναι εφικτή η αποκάλυψη περισσότερων εγκλημάτων, κάτι το οποίο αν δεν αντιμετωπιστεί είναι πιθανό να υπονομεύσει την οργάνωση πάνω στα οποία στηρίζεται η κοινωνία για την τόσο όσο αφορά τα κράτη αλλά όσο και την διεθνή οικονομία⁵². Μέσα από την δράση της FATF και μέσα από τις επιμέρους συμβάσεις της ΕΕ και του ΟΗΕ, κρίνεται αναγκαία η διεθνής αντιμετώπιση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, αφού πλέον μέσω αυτών γίνεται αναφορά στην ποινικοποίηση της διεθνούς προέλευσης η οποία έχει μια συγκεκριμένη αντεγκληματική πολιτική. Με βάση αυτό είναι σημαντικό να στοιχειοθετηθεί ο όρος της νομιμοποίησης των εσόδων από

⁴⁹ Μ. Βασιλακόπουλος, “Το Ποινικό Δίκαιο στο Νέο Διεθνές Περιβάλλον”, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, 2^ο Διεθνές Συνέδριο, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2001, σ.116.

⁵⁰ Στ. Αλεξιάδης, “Η νομιμοποίηση των προσόδων του εγκλήματος”, εκδ. Αρμενόπουλος, 1992, σ.1^ε.

⁵¹ Ε. Καμπέρου- Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο”, Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, σελ. 40

⁵² Γ. Εμμ. Τραγάκη, “Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Money Laundering, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σελ. 283

εγκληματική δραστηριότητα, ώστε να κατανοηθεί η τόσο η σύνδεση της με την οικονομική πραγματικότητα όσο και το εύρος της⁵³.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζει ένα συνεχώς ανοδικό δυναμικό χαρακτήρα, υπό την έννοια μια διαρκούς ανακάλυψης νέων τεχνικών και μεθόδων τέλεσης από τους εγκληματίες, οι οποίοι δρώντας από διάφορα κράτη του κόσμου, προκαλούν σημαντικά προβλήματα στην σταθερότητα του οικονομικού και του χρηματοπιστωτικού συστήματος της διεθνούς κοινότητας⁵⁴.

Οι πρώτες αναφορές για την νομιμοποίηση εσόδων καταγράφηκαν από την δεκαετία του 1920, με την πρώτη όμως ισχυρή προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου να πραγματοποιείται στο τέλος της δεκαετίας του 80. Με την σύμβαση της Βιέννης η οποία συνάφθηκε το 1988 και κυρώθηκε από την Ελλάδα το 1991, με τον Ν. 1990/1991, επιχειρήθηκε πρώτη φορά η συσχέτιση της νομιμοποίησης με το εμπόριο ναρκωτικών, του οποίου τα έσοδα από το συγκεκριμένο έγκλημα αποτέλεσαν την αρχή του φαινομένου. Οι ειδικές υποστάσεις οι οποίες έχουν προβλεφθεί στο άρθρο 3 της σύμβασης της Βιέννης έχουν υιοθετηθεί ως πρότυπο για όλα τα μεταγενέστερα ευρωπαϊκά και Διεθνή κείμενα κατά της νομιμοποίησης του εσόδου από παράνομες δραστηριότητες. Το 1999 συστάθηκε μια διακρατική επιτροπή γνωστή ως Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης, FATF on Money Laundering, , ως μια βασική ένδειξη για την παγκόσμια συνεργασία για την καταπολέμηση εκμετάλλευσης για εγκληματικούς στόχους του οικονομικού συστήματος. Οι αρμοδιότητες της FATF αφορούν μέχρι και σήμερα την καταπολέμηση του φαινομένου, την σύνταξη συστάσεων σε όλα τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα, με κοινό γνώμονα την καταπολέμηση του φαινομένου καθώς και την αξιολόγηση και επίβλεψη των ελεγκτικών μηχανισμών για την αντιμετώπιση του. Εν συνεχεία η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπεγράφη το 1990, σχετικά με την αποστέρηση, την κατάσχεση, και την εξιχνίαση στων εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, διατήρησε την ορολογία της Σύμβασης της Βιέννης και επιχειρήθηκε η σύνδεση της νομιμοποίησης όχι

⁵³ Μαρία Καϊάφα- Γκμπάντι, “Η ποινική αντιμετώπιση του ξέπλυματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας”, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος- Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνίας, Ένωση Ελλήνων Ποινολόγων Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 53- 54.

⁵⁴ Ε. Καμπέρου-Ντάλτα, Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο, 2009, σελ. 6-7

μόνο με το εμπόριο ναρκωτικών, και όχι μόνο με όλες τις βαριές μορφές της εγκληματικότητας⁵⁵.

Το 1999 υπογράφηκε η Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ η οποία πραγματεύεται την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία υιοθετήθηκε και από την Ελλάδα αντίστοιχα⁵⁶. Κρίνεται συνεπώς αναγκαία, η ποινική αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς έτσι η κοινωνία βρίσκεται σε θέση να αποκτήσει ένα αποτελεσματικό μέσο καταστολής και πρόληψης. Η συνεπής και συντονισμένη εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας, συντελεί και βοηθά αντίστοιχα στο αποτέλεσμα της αποκάλυψης όλο και περισσότερων εγκλημάτων, η ολοκλήρωση των οποίων αν αφεθεί ελεύθερη, είναι δυνατόν να καταστρέψει ανεπανόρθωτα όλη την κοινωνικοοικονομική διάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας. Η ανάγκη της αντιμετώπισης του ξέπλυματος μαύρου χρήματος φαίνεται από το γεγονός ότι στα κράτη, μέσα από διεθνείς επιλογές επιβλήθηκαν οι συμβάσεις της ΕΕ αλλά και το διακυβερνητικό όργανο των G8, στις επιμέρους συμβάσεις του ΟΗΕ, ώστε να αναφερόμαστε στην ποινικοποίηση της διεθνούς προέλευσης με μια ταυτότητα αντεγκληματικής πολιτικής⁵⁷.

Η στόχευση των παγκόσμιων οργανισμών σε σχέση με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, δεν είναι η καταστολή των σοβαρών διεθνών εγκλημάτων, αλλά η καταπολέμηση της συγκέντρωσης πλούτου σε φυσικά πρόσωπα, τα οποία απέκτησαν τα κεφάλαια τους μέσω παράνομων δραστηριοτήτων. Το σημαντικότερο, είναι η καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το εγκλήματος από το οποίο έχουν αποκτηθεί⁵⁸.

---

⁵⁵ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 8

⁵⁶ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 9

⁵⁷ Γ. Τραγάκης, *Οργανωμένο Έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*, 1996, σελ. 283.

⁵⁸ Title 18 of U.S.C. §1956, όπου προβλέπει ότι: "(1) *whoever, knowing that the property involved in a financial transaction represents the proceeds of some form of unlawful activity, conducts or attempts to conduct such a financial transaction which in fact involves the proceeds of specified unlawful activity- [...] (ii) with the intent to engage in conduct constituting a violation of section 7201 or 7206 of the Internal Revenue Code of 1986.*".

3.9. Η έννοια της νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομη δραστηριότητα

Είναι σημαντικό να τονιστεί η έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, ώστε να κατανοηθεί το εύρος της, καθώς και η σύνδεσή με τα στοιχεία της οικονομίας. Έτσι, ως ξέπλυμα θεωρούμε κάθε είδους ανάμειξη σε σειρά ενεργειών ή ενέργειες οι οποίες επιδιώκουν να συγκαλύψουν την προέλευση ή την μορφή των εσόδων από παράνομη δραστηριότητα⁵⁹. Είναι μια δραστηριότητα η οποία εμφανίζεται, ως η συνέχεια μιας άλλης, το οποίο τιμωρείται, είτε επειδή πραγματοποιείται έχοντας ως στόχο την απόκτηση παράνομου κέρδους, είτε επειδή έχει δημιουργήσει ένα παράνομο περιουσιακό όφελος στον εγκληματία. Αυτή η συζήτηση, εμφανίζει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα ως ένα δευτερογενές φαινόμενο, το οποίο οφείλεται στα υπέρογκα κέρδη τα οποία αποφέρουν οι προηγούμενες τελούμενες εγκληματικές πράξεις⁶⁰.

Τα πρόσωπα που αποκομίζουν τα τεράστια κέρδη, αναζητούν τρόπους, για να απολαύσουν χωρίς από την μια να κινδυνεύουν να αποκαλυφθούν, ούτε να ελέγχονται από τις ελεγκτικές αρχές.⁶¹

Η μεταβίβαση ή μετατροπή της περιουσίας, η οποία προέρχεται από κάποια από τα εγκλήματα, με στόχο ή σκοπό την συγκαλύψη ή την απόκρυψη της παράνομης προέλευσής τους, ή την παροχή συνδρομής σε όσους συμμετέχουν σε αυτή την δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγουν τις παράνομες συνέπειες των πράξεών τους.

Η νομιμοποίηση εσόδων, αφορά κυρίως την συγκαλύψη ή η απόκρυψη της αλήθειας σχετικά με την προέλευση, τη φύση, την διακίνηση, τη διάθεση της περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή βρίσκεται και σε ζητήματα αναφορικά με την κυριότητα και οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα που σχετίζεται με αυτήν. Επίσης, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, μπορεί να αφορά την κατοχή, την απόκτηση, ή τη χρήση αυτής της περιουσίας, έχοντας ως τη

⁵⁹ Οββαδία Ναμία, *“Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας”*, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος- Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνίας, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σελ. 382.

⁶⁰ OECD, *“Money Laundering”, Clean Gov Biz, Integrity in practice*.

⁶¹ Γ. Ν. Δημήτραινα, *“Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/1995”*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σελ.19- 21.

γνώση ότι πρόκειται για κεφάλαια, τα οποία προέρχονται από συμμετοχή σε παράνομη δραστηριότητα⁶².

Οι συμπεριφορές οι οποίες περιγράφονται ως ξέπλυμα, περιλαμβάνουν είτε το γνήσιο ξέπλυμα, σύμφωνα με την έννοια της απόκρυψης της πηγής των παράνομων εσόδων και αντίστοιχα και τη μετατροπή τους για να εμφανίζονται ως νόμιμα, όσο και στο μη γνήσιο ξέπλυμα, το οποίο αφορά την κατοχή, ή απόκτηση, ή χρήση της περιουσίας που είναι αποτέλεσμα εγκληματικής συμπεριφοράς, δίχως να είναι απαραίτητο το κέρδος των πράξεων ή ενδεχομένως και ο δόλος του δράστη για την μετατροπή ή απόκρυψη της περιουσίας⁶³.

Με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, επιτυγχάνεται συνήθως η προστασία του εισοδήματος των προσώπων που εμπλέκονται κυρίως από τον εντοπισμό του και από τις δυσμενείς επιπτώσεις που υπάρχουν για τον οργανισμό καθώς και η είσοδος του στο επίσημο χρηματοδοτικό ή οικονομικό⁶⁴. Η αξιολόγηση της συμπεριφοράς που αφορά το ξέπλυμα μαύρου χρήματος είναι ετερόφωτη⁶⁵.

3.10. Η νομική φύση του εγκλήματος

Η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ανήκει στην κατηγορία των συναφών ή εξαρτημένων εγκλημάτων των οποίων η στοιχειοθέτηση τους προϋποθέτει την τέλεση σε προγενέστερο διάστημα κάποιας άλλης έκνομης πράξης. Η σύνδεση της νομιμοποίησης με το έγκλημα, δεν θεωρείται πλέον απαραίτητη αφού στις τελευταίες νομοθετήσεις δεν ακολουθήθηκε η αρχή της οργάνωσης αλλά υιοθετήθηκε η αρχή της προέλευσης. Στον νόμο για το ξέπλυμα έχουν τυποποιηθεί περισσότερες υποστάσεις καθώς νομοτεχνικά αφορά μια ειδικότερη υπόσταση ενός υπαλλακτικού μικτού εγκλήματος. Πλέον

⁶² Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, *“Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις”*, σε: Ποινικό Δίκαιο-Ελευθερία-Κράτος Δικαίου, Τιμητικός Τόμος για τον Γ. Α. Μαγκάκη, σελ.381

⁶³ Μ. Καϊάφα Γκμπάντι, *Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;*, 2007, σελ.62.

⁶⁴ Mei Dexiang, Ye Yanyan, Gao Zengan, *“Literature Review of International Anti-Money Laundering Research: A Scientometrical Perspective”*, Open Journal of Social Sciences, vol.2, Scientific Research Inc., 2014, σελ.111-120.

⁶⁵ Π. Μ. Βασιλακόπουλο, *“Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (Εθνικές και Διεθνείς Διαστάσεις)”*, Το Ποινικό Δίκαιο στο Νέο Διεθνές Περιβάλλον, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, 2ο Διεθνές Συνέδριο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2001, σελ.116.

όμως κρίνεται αναγκαία μια επισημάνση, σχετική με τα γνήσια πολύτροπα τα οποία ονομάζονται τα εγκλήματα που προβλέπονται περισσότεροι τρόποι εκτέλεσης, οι οποίοι δεν μπορούν να σωρευτούν ή να εναλλαχθούν πάνω στο ίδιο αντικείμενο, καθώς με την τέλεση ενός εξ αυτών θα εξαντληθεί η προσβολή του αντικειμένου, έτσι ώστε στην περίπτωση που πραγματοποιηθούν σωρευτικά οι τρόποι τέλεσης οι οποίοι έχουν περιληφθεί στην αντικειμενική υπόσταση να αντιμετωπιστούν ως συρροή εγκλήματα. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι στον νόμο για την νομιμοποίηση των εσόδων διατυπώνονται έξι συγκεκολλημένες τάξεις συμπεριφορών⁶⁶.

Τα φυσικά πρόσωπα τα οποία χρησιμοποιούν παράνομες δραστηριότητες για την εξασφάλιση μαύρου ή βρώμικου χρήματος, προσπαθούν να εξαφανίσουν τα ίχνη της παράνομης δραστηριότητάς τους, μέσα από συναλλαγές οι οποίες εμφανίζονται νόμιμες, χρησιμοποιώντας διάφορους τρόπους, οι οποίοι θα αναλυθούν στην συνέχεια. Σε αυτές τις περιπτώσεις γίνεται αναφορά ως όρος η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα ή για τον κοινώς ο όρος ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, θεωρείται σαν ένα έγκλημα με τεράστιες διαστάσεις παγκοσμίως, όπου συνήθως το ίδιο το ξέπλυμα, ολοκληρώνεται σε ένα κράτος διαφορετικό σε σχέση με το πρώτο αδίκημα, από το οποίο έχει προέρθει η περιουσία η οποία έρχεται προς νομιμοποίηση. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας του ξεπλύματος του μαύρου χρήματος, πραγματοποιείται συνήθως σε πολλές πράξεις, σε καθεμιά να πραγματοποιείται συνήθως σε διαφορετικά κράτη. Λαμβάνοντας αυτό σαν δεδομένο η διεθνής κοινότητα και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν επιδείξει τις τελευταίες δεκαετίες αυξημένο ενδιαφέρον για τις αντιμετώπιση του γεγονότος, ακριβώς επειδή στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία υπάρχει η παγκόσμια εγκληματικότητα η οποία διενεργείται σε πολλά διαφορετικά κράτη και θεωρείται κοινή⁶⁷.

---

⁶⁶ Σ. Παύλου-Θ. Σαμσιός *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 55

⁶⁷ Ε. Καμπέρου- Ντάλτα, "Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο", Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, σελ. 5.

3.11. Τα τρία στάδια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της διαδικασίας του ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, είναι ο δυναμικός χαρακτήρας του φαινομένου, λαμβάνοντας υπόψιν την διαρκή ανακάλυψη νέων τεχνικών και μεθόδων ολοκλήρωσης της εγκληματικής δράσης από τους εγκληματίες, οι οποίοι χρησιμοποιούν τα εδάφη από διάφορα κράτη παγκοσμίως, ενώ οι συνολικές επιπτώσεις του είναι δυνατόν να προκαλέσουν προβλήματα στην σταθερότητα του οικονομικού ή χρηματοπιστωτικού συστήματος των παγκόσμιων αγορών⁶⁸.

Η διαδικασία για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος συνήθως πραγματοποιείται σε τρία βασικά στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά την διαδικασία της τοποθέτησης, κατά την οποία τοποθετούνται τα κεφάλαια τα οποία προέρχονται από την παράνομη δραστηριότητα, σαν μια επένδυση μέσα σε ένα οργανωμένο οικονομικό περιβάλλον, όπως δηλαδή σε έναν μη χρηματοοικονομικό ή παραδοσιακό οργανισμό. Τέτοιες περιπτώσεις είναι είτε μέσα από την αγορά μετοχών στο χρηματιστήριο είτε με κατάθεση ποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς σε τράπεζες, είτε άλλες παρεμφερείς επενδύσεις. Το δεύτερο στάδιο αγορά την “στρωματοποίηση”, κατά την οποία πραγματοποιούνται κινήσεις και συναλλαγές, οι οποίες έχουν ως αποκλειστικό στόχο να απομακρύνουν τα κεφάλαια από την αρχική τους προέλευση με στόχο να χαθούν τα ίχνη τους, και έτσι να αποκρυφτούν οι πραγματικές πηγές των κεφαλαίων, με τελικό σκοπό την παρεμπόδιση του εντοπισμού τους από τα διάφορα ελεγκτικά όργανα. Το τελικό στάδιο αφορά την ενσωμάτωση ή την ολοκλήρωση, κατά την διάρκεια της οποίας επανατοποθετούνται τα κεφάλαια που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες σε κλάδους νόμιμης δραστηριότητας. Τέτοιες περιπτώσεις μπορούν να είναι συνήθως η αγορά επιχειρήσεων, πολυτελών αγαθών και διαφόρων καθημερινών εργασιών, ώστε τα συγκεκριμένα κεφάλαια που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες να εισάγονται στην κοινωνία σαν νόμιμα κεφάλαια⁶⁹.

⁶⁸ Ε. Καμπέρου- Ντάλτα, “Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο”, Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, σελ. 6-7

⁶⁹ Οββαδίας Ναμίας, “Η ποινική αντιμετώπιση του ξέπλυμα βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας”, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος- Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνίας, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007, σ.382.

3.11.1. Το στάδιο της τοποθέτησης του κεφαλαίου από παράνομη δραστηριότητα

Το βασικό μοντέλο που συστηματοποιεί και καταγράφει την διαδικασία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, είναι το μοντέλο των τριών σταδίων, που αναπτύχθηκε πρώτη φορά από τις τελωνιακές αρχές των ΗΠΑ, και αφορούσε την καταπολέμηση του εμπορίου ναρκωτικών. Η διαδικασία του ξεπλύματος πραγματοποιείται σε τρία στάδια, ανεξάρτητα από τους ειδικότερους τρόπους με τους οποίους εμφανίζεται στη διεθνή πρακτική. Το πρώτο στάδιο αφορά το στάδιο της τοποθέτησης, όπου ο εγκληματίας επενδύει τα χρήματα που προέρχονται από έκνομη δραστηριότητα ως μια επένδυση για το γενικότερο οικονομικό σύστημα. Στην κλασική περίπτωση του ξεπλύματος, το *smurfing*, ο εγκληματίας κατακερματίζει την περιουσία του και προχωράει σε καταθέσεις με πολλά μικρότερα ποσά σε πολλούς λογαριασμούς, έτσι ώστε να μην μπορεί να θεωρηθεί ύποπτη μια τέτοια συναλλαγή, εκτός αν ελεγχθεί συνολικά για το σύνολο των καταθέσεων. Όσο περνούσαν τα χρόνια με την συστηματοποίηση των ελέγχων χρησιμοποιήθηκαν για την τοποθέτηση υποτιθέμενα κέρδη από τυχερά παιχνίδια ή πλαστή χρήση λογαριασμών και αποδείξεων, ενώ πλέον επιχειρείται μια πιο οργανωμένη σύνδεση με εικονικές εταιρείες και επιχειρήσεις⁷⁰.

3.11.2. Το στάδιο της συγκάλυψης των παράνομων κεφαλαίων

Στη συνέχεια, υπάρχει η συγκάλυψη, κατά την διάρκεια της οποίας ο εγκληματίας προχωράει σε μια σειρά συναλλαγών και κινήσεων, έχοντας ως αποκλειστικό στόχο και σκοπό να απομακρύνουν τα κεφαλαία από την αρχική τους προέλευση. Σε αυτό το στάδιο σκοπός δεν είναι να διατηρηθεί η παράνομη περιουσία αναλλοίωτη αλλά να συσκοτιστεί και να αποκρυφτεί η αρχική πηγή της περιουσίας, καθώς και όλα τα ίχνη που μπορούν να οδηγήσουν στο αρχικό έγκλημα, ώστε να μην είναι δυνατή η επιβεβαίωση της πορείας μέχρι την τοποθέτησή τους.

---

⁷⁰ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 5

3.11.3. Το στάδιο της ενσωμάτωσης ή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας του ξεπλύματος

Το τελευταίο στάδιο, ακολουθεί το στάδιο της ολοκλήρωσης ή αλλιώς ενσωμάτωσης όπου η παράνομη περιουσία πλέον εισέρχεται χωρίς εμπόδια στην νόμιμη οικονομία και ο δράστης επανα -επενδύει τα κεφάλαια σε διαφορετικούς κλάδους νόμιμης δραστηριότητας, με τέτοιο τρόπο ώστε τα κεφάλαια να επιστρέφουν στο χρηματοοικονομικό σύστημα ως νόμιμα κεφάλαια. Σε αυτή την περίπτωση μέσω πολυτελών και πολυδάπανων αγορών ή μέσω επενδύσεων ή μέσω αγοράς μετοχών γίνεται η ενσωμάτωση του καθαρού πλέον χρήματος καθώς είναι πλέον ανέφικτο για τις ελεγκτικές αρχές να εντοπίσουν την προέλευση των χρημάτων⁷¹.

Σύμφωνα με αυτές τις παραδοχές, είναι σκόπιμο να αναφέρουμε ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, είναι ένα εξαρτημένο έγκλημα, το οποίο βασίζεται δηλαδή στο ότι προηγήθηκε μια εγκληματική συμπεριφορά, μέσα από την οποία αποκτήθηκαν χρηματικά ποσά και εν συνεχεία εμφανίζονται οι ενέργειες της νομιμοποίησης οι οποίες συμπληρώνουν την εγκληματική δράση, έχοντας ως αποτέλεσμα οι πράξεις αυτές οι οποίες οδηγούν στη νομιμοποίηση των εσόδων να μην έχουν απαξία, αλλά να πρόκειται για σημαντικές δράσεις οι οποίες εκτός από το συγκεκριμένο πλαίσιο δραστηριοποίησης θα είναι σύννομες⁷².

3.12. Η τέλεση του εγκλήματος του ξεπλύματος χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης

Η συμπεριφορά των μελών της οργάνωσης που προβαίνει σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνει την σύστασης μια ομάδας τουλάχιστον δύο ή και περισσότερων ατόμων έχοντας ως κύριο στόχο την διάπραξη πράξεων που περιγράφονται στις

⁷¹ Σ.Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 6

⁷² Σ.Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 7

τάξεις συμπεριφορών. Αφορούν ένα πολυπρόσωπο τρόπο τέλεσης μιας νομιμοποίησης, η οποία παρουσιάζει μια συγκεκριμένη μορφή του ποινικού φαινομένου το οποίο χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα σύνθετο. Ως συν-προστατευόμενο έννομο αγαθό θεωρείται η δημόσια τάξη, η οποία θα τεθεί σε κίνδυνο. Ο κίνδυνος μπορεί να χαρακτηριστεί σε αυτό το επίπεδο ως μια αφηρημένη διακινδύνευση, αφού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα στοιχείο αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, αλλά περιγράφει κυρίως μια πράξη η οποία τιμωρείται επειδή δυνητικά μπορεί να προκαλέσει έναν κίνδυνο, κυρίως εξαιτίας της ιδιαίτερης επικινδυνότητας των δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με τον άρθρο 187 ΠΚ, η οργάνωση του ξεπλύματος μπορεί να συγκροτηθεί μετά από την απόφαση τουλάχιστον τριών ατόμων, τα οποία θα επιδιώξουν ένα κοινό στόχο και αισθάνονται απέναντι σε άλλους ως μια ενιαία ομάδα, με την υποταγή της βούλησης τους, στην βούληση της ομάδας. Δομημένη θεωρείται αντίστοιχα η οργάνωση εκείνη η οποία δεν σχηματίζεται για την άμεση τέλεση ενός εγκλήματος, και δεν απαιτεί τον καθορισμό συγκεκριμένων ρόλων για τα μέλη της, ούτε επίσης απαιτεί να έχουν συγκεκριμένη δομή και συνέχεια. Ως ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η πραγματοπαγής φύση της οργάνωσης, κάτι που διαφοροποιείται σε σχέση με το παρελθόν που οι οργανώσεις ήταν κυρίως προσωποπαγείς. Επίσης είναι αδιάφορο αν οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση την δημοκρατική αρχή της παμψηφίας ή πλειοψηφίας, αρκεί η απόφαση να αποτελεί την βούληση της ομάδας. Από την άλλη η σύσταση της ομάδας θεωρείται ότι είναι η κατευθυντήρια και καθοδηγητική συμβολή στην δημιουργία της ομάδας, όπου σε μια τέτοια περίπτωση θεωρείται ότι συμμετέχει ως μέλος εκείνος ο οποίος υποτάσσει την βούληση του στις ανάγκες της οργάνωσης, χωρίς όμως να θεωρείται και απαραίτητη η προσωπική συμμετοχή του στις παράνομες δραστηριότητες της οργάνωσης. Από την άλλη στις περιπτώσεις της απλής υποστήριξης του σκοπού της εγκληματικής οργάνωσης του extraneus προσώπου, δεν του δίνει αυτόματα και τον ρόλο του μέλους της εγκληματικής οργάνωσης.⁷³

---

⁷³ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 61

Για την ολοκλήρωση της υποκειμενικής υπόστασης τώρα σύμφωνα με τα άρ. 2 παρ.2 του Ν. 4557/2018 καθώς και του 26,27 του ΠΚ, αρκεί μόνο ο ενδεχόμενος δόλος, αν λάβουμε υπόψιν ότι η διάπραξη της νομιμοποίησης ανάγεται σε βασικό στόχο της ομάδας / οργάνωσης και όχι σε έναν στόχο κάποιου από τα μέλη της οργάνωσης. Ο δόλος θα πρέπει να καλύψει τους σκοπούς της ομάδας ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία οι μεμονωμένες πράξεις δεν έχουν επακριβώς προσδιοριστεί ή δεν είναι ακόμα γνωστές στον δράστη τους. Επιπλέον ο δόλος πρέπει να είναι συνολικός, να περιλαμβάνει δηλαδή το συνολικό πλαίσιο των εγκληματικών ενεργειών. Δεν αρκεί από την άλλη μεριά ο δόλος της εξακολούθησης, καθώς για την κατάφαση του, θα πρέπει να προκύπτει ότι κάθε μεμονωμένη απόφαση τέλεσης νέων παράνομων ενεργειών είναι μια συνέχεια κάποιας εκ των προηγούμενων πράξεων⁷⁴.

3.13. Ζητήματα συνταγματικότητας σχετικά με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Παρά την προσφορότητα και αποτελεσματικότητα σε πρακτικό επίπεδο των ρυθμίσεων να υλοποιήσουν την κύρια νομοθετική στόχευση της στέρησης των κερδών του εγκλήματος από τον εγκληματία, η εισαγωγή ενός αποκλίνοντος από τις βασικές διατάξεις του συστήματος δήμευσης φέρει προβληματισμούς. Σε πρώτο στάδιο προκύπτει το θέμα της δήμευσης των περιουσιακών στοιχείων και κατά πόσο είναι συμβατή με την συνταγματικά και νομοθετικά κατοχυρωμένη προστασία που παρέχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Σε αυτό εμπίπτουν τόσο τα ενοχικά όσο και τα εμπράγματα δικαιώματα, η στέρηση από τον εγκληματία των προϊόντων του εγκλήματος. Δεδομένης όμως της έκνομης προέλευσης των προϊόντων του εγκλήματος δεν είναι πειστικός ο ισχυρισμός ότι αυτά τα περιουσιακά στοιχεία συγκαταλέγονται στην ιδιοκτησία καθώς θα είναι περίεργο η έννομη τάξη να δώσει ισχυρή προστασία σε μια περιουσία η οποία αποκτήθηκε με τρόπο που η ίδια δεν εγκρίνει. Αντίθετα η δήμευση των μέσων της τέλεσης της νόμιμης προέλευσης της περιουσίας η οποία χρησιμοποιήθηκε για την

---

⁷⁴ Σ. Παύλου-Θ. Σαμίου *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 64

τέλεση του κύριου εγκλήματος, βασίζεται στις απόψεις που να δικαιολογούν την δήμευση της περιουσίας. Ποιο αναλυτικά η νομοθετική και συνταγματική προστασία βρίσκει το όριο της όταν ασκείται με καταχρηστικό βαθμός. Τέτοια περίπτωση αποτελεί η αξιοποίηση της περιουσίας για την διάπραξη εγκλημάτων⁷⁵.

---

⁷⁵ Σ.Παύλου-Θ. Σαμσιος *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες II*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2020, σελ 25

4. Αξιολόγηση και προτάσεις

Με βάση τα προαναφερόμενα, είναι εύλογο να καταλήξουμε ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, θεωρείται ως ένα εξαρτημένο έγκλημα, το οποίο βασίζεται στο ότι έχει προηγηθεί ένα έγκλημα, από το οποίο έχουν αποκτηθεί κεφάλαια τα οποία εν συνέχεια πραγματοποιούνται ενέργειες για την νομιμοποίηση τους. Αυτές οι πράξεις που έχουν ως αποτέλεσμα την νομιμοποίηση των εσόδων, δεν έχουν αυτοτελή απαξία, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις αφορούν δράσεις που εκτός του πλαισίου δραστηριοποίησης τους θα θεωρούνταν νόμιμες. Σε αυτό το πλαίσιο, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος έχει συσχετιστεί κυρίως με τη δράση του οργανωμένου εγκλήματος. Θεωρείται είτε ως ένα στοιχείο του οργανωμένου εγκλήματος, είτε ως ένα μέσο αύξησης και επέκτασής του. Το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1990, χρησιμοποίησε τον όρο “σοβαρό έγκλημα που αποτελεί διεθνές πρόβλημα και από το οποίο πηγάζει μια περιουσία” για πρώτη φορά, και με αυτόν τον τρόπο προστέθηκε στις μέχρι τότε κρίσεις για το οργανωμένο έγκλημα. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ένα μέρος της ποινικής θεωρίας παγκοσμίως, που βασίζεται στις παραδοσιακές παραδοχές, αναφέρει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως μια δραστηριότητα του οργανωμένου εγκλήματος, με αποτέλεσμα να περιορίζει το μέγεθος του στα εγκλήματα τα οποία συντελούνται από τις εγκληματικές ομάδες.

Είναι πλέον κοινά αποδεχτό, ότι ένας εγκληματίας είναι δυνατό να τιμωρηθεί τόσο για το έγκλημα που απέφερε την περιουσία του, όσο και για την νομιμοποίηση τα περιουσίας του, μόνο αν η συμπεριφορά του ακολουθούσε έναν συγκεκριμένο σχεδιασμό, ο οποίος δηλώνει ότι τα εγκλήματα είναι ενταγμένα και προσχεδιασμένα σε ένα εγκληματικό σχέδιο.

Σύμφωνα με τους νέους κανόνες οι οποίοι περιέχονται στις τελευταίες νομοθετικές πράξεις, είναι εφικτό να παρέχεται επιπρόσθετη πρόσβαση σε πληροφορίες οι οποίες αφορούν τους πραγματικούς δικαιούχους παρέχονται και μεγαλύτερες εξουσίες στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με τον εντοπισμό και την ανάλυση σημαντικών περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως επίσης και την αναστολή κάποιων ύποπτων συναλλαγών.⁷⁶

---

⁷⁶ <https://www.insider.gr/tax-labour/317967/neoi-kanones-gia-tin-katapolemisi-mayroy-hrimatos-ti-tha-ishyei-gia-podosfairikes>

Λαμβάνοντας ως δεδομένο λοιπόν, ότι το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, έχει στο σύνολο της τόσο αντισυνταγματικές διατάξεις όσο και αντιδογματικές παθογένειες και ερμηνεύεται διαχρονικά με έναν διασταλτικό τρόπο, τόσο από τους αρμόδιους οργανισμούς όσο και από τις αντίστοιχες υπηρεσίες οι οποίοι έχουν χρηστεί υπεύθυνοι τόσο για την δίωξη του εγκλήματος όσο και για την ανάκριση, έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την διωκτική κατάχρηση, η οποία βοηθάει στην ανάκτηση των φερόμενων παράνομων εσόδων, παραγνωρίζοντας τόσο τις εγγυήσεις όσο και την δογματική του ΠΔ, Ο παγκόσμιος στόχος όλων των αρμόδιων αρχών και υπηρεσιών είναι η με κάθε κόστος ανάκτηση των φερόμενων παράνομων εσόδων. Λαμβάνοντας υπόψη και αυτές τις διαπιστώσεις, είναι σαφές ότι κρίνεται ακόμα πιο αναγκαία προτεραιότητα από την μία μεριά η αναθεώρηση του συνόλου τόσο του ουσιαστικού όσο και του δικονομικού ΠΔ, αλλά και από την άλλη μεριά το ενδεχόμενο ακόμα και της κατάργησή τους, όπως επίσης και η εισαγωγή νέων ρυθμίσεων τόσο στο σώμα του ΠΚ και ΚΠΔ αντίστοιχα, οι οποίοι θα αναθεωρήσουν τα πρότυπα έως και σήμερα. Προς αυτή την κατεύθυνση βρίσκονται ήδη οι συσταθείσες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές οι οποίες έχουν επιφορτιστεί για την αναθεώρηση τόσο του ΠΚ όσο και του ΚΠΔ.

Οι βασικότερες τροποποιήσεις που πρέπει πραγματοποιηθούν είναι οι κάτωθι:

Να προχωρήσει η συγχώνευση των θεσμών του Εισαγγελέα σε έναν, όπως επίσης και η κατάργηση των ειδικών νόμων, καθώς οι δικονομικές διατάξεις οι οποίες θα ρυθμίζουν τους νέους θεσμούς είναι εύλογο να ενταχθούν στον ΚΠΔ. Ο εισαγγελέας του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς, θα πρέπει να έχει ως βάση στο προσωπικό του με νόμιμη μισθοδοσία για να μπορεί να συνδράμει με την βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού το οποίο θα έχει την ιδιότητα του προανακριτικού υπαλλήλου, για την όσο το δυνατόν καλύτερη και ταχύτερη ολοκλήρωση του έργου του. Επίσης τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα όπως ο ανακριτής ή ο Εισαγγελέας του οικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς, θα πρέπει να είναι έχουν πλήρη ελευθερία και αρμοδιότητα για την ανάκριση και τη δίωξη των εγκλημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Μια ακόμα πολύ σημαντική παράμετρος, η οποία θα πρέπει να εκτιμηθεί, είναι η διατήρηση του απορρήτου των γνωστοποιήσεων που πραγματοποιούνται από τους οικονομικούς και νομικούς συμβούλους, στις περιπτώσεις που υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις για την νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ειδικά στην περίπτωση του δικηγόρου απορρήτου είναι απαραίτητο ότι θα πρέπει να προστατευτεί.

Μια εξίσου σημαντική παράμετρος είναι η διατήρηση της δυνατότητας στις δικαστικές αρχές για την επιβολή της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων ως ένα μέτρου δικονομικού καταναγκασμού. Η δυνατότητα της επιβολής της δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να ολοκληρώνεται από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές με τέτοια διαδικασία η οποία θα ολοκληρώνεται όσο το δυνατόν ταχύτερα.

Με την νομοθέτηση του Ν. 4816/2021 έχουν τροποποιηθεί αρκετές διατάξεις του Ν. 4557/2018, σε ποινικά ενδιαφέρουσες διατάξεις σχετικά με την νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Παρόλες τις τροποποιήσεις όμως, ο αγώνας απέναντι στους εγκληματίες θα πρέπει να προσαρμόζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με τις μορφές και τους τρόπους που βρίσκουν οι εγκληματίες προκειμένου να ολοκληρώσουν τα εγκλήματα τους. Είναι άλλωστε γνωστό ότι ο εγκληματίας προηγείται του νομικού πλαισίου, το οποίο συνήθως ακολουθεί και προσπαθεί να αντιμετωπίσει τα εγκλήματα τα οποία πραγματοποιούνται.

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του ξεπλύματος μαύρου χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες παγκοσμίως, οι τελευταίες εξελίξεις αφορούν η σύσταση στην Φρανκφούρτη μιας νέας ανεξάρτητης αρχής στόχος της οποίας οριοθετείτε τόσο η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες όσο και από την άλλη μεριά η καταπολέμηση της άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης της τρομοκρατίας παγκοσμίως. Η αρχή αυτή θα είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία όλων των χρηματοπιστωτικών οντοτήτων λαμβάνοντας πάντα μέτρα με τον υψηλότερο κίνδυνο, καθώς και να παρεμβαίνει σε περίπτωση που εντοπίζονται εποπτικές και ελεγκτικές αστοχιών καθώς θα λειτουργεί ως ένας κεντρικός διαμεσολαβητής και κόμβος προς τις ελεγκτικές, και εποπτικές αρχές.

Ένα τελευταίο πρόβλημα, το οποίο θα πρέπει διαχρονικά να αντιμετωπιστεί είναι το θέμα της εισαγωγής στον ΚΠΔ μια αυστηρής και περιορισμένης διαδικασίας για την ποινική διαπραγμάτευση των εγκλημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σημαντική προϋπόθεση για την εφαρμογή της, είναι η ανάδειξη της ολοκληρωτικής ικανοποίησης του θύματος και αντίστοιχα η απόδοση της περιουσίας η οποία έχει αποκτηθεί παράνομα.

5. Επίλογος

Είναι αποδεχτό πλέον, ότι κανένας εγκληματίας δεν είναι δυνατό να τιμωρηθεί είτε για την παράνομη δραστηριότητα, από την οποία ξεκίνησε το έγκλημα, το οποίο με την σειρά του απέφερε την περιουσία του, όσο και για την νομιμοποίηση τα περιουσίας του, μόνο αν η συμπεριφορά του ακολουθούσε έναν συγκεκριμένο σχεδιασμό, ο οποίος δηλώνει ότι τα εγκλήματα είναι ενταγμένα και προσχεδιασμένα σε ένα εγκληματικό σχέδιο.

Με βάση τα προ αναγραφόμενα, είναι σαφές ότι λόγω της εξαιρετικά μεγάλης έκρηξης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τις τελευταίες δεκαετίες, κρίνεται αναγκαία η συνολική αναμόρφωση των διατάξεων οι οποίες αφορούν τα κεφάλαια τα οποία προέρχονται από την νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η ΠΝ παρακολουθεί από διάφορες θέσεις, την εξέλιξη της κοινωνίας σεβόμενη παράλληλα και τα ατομικά δικαιώματα της κοινωνίας. Οι προσκρούσεις είτε σε δογματικό όσο και σε πάγιες αρχές όσο και σε δογματικούς της ΠΠΔ. Συνεπώς και αποτελεί έναν μονόδρομο η αλλαγή της οργανογράμματος με την εισαγωγή νέων υπηρεσιών και θεσμών.

Βιβλιογραφία

Ακολουθούν οι βιβλιογραφικές αναφορές (πηγές) της Εργασίας.

Ελληνική

Αλεξιάδης, Στ., *“Η νομιμοποίηση των προσόδων του εγκλήματος”*, εκδ. Αρμενόπουλος, 1992,

Ανδρουλάκης, Ν., *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, 3η έκδοση, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 2007,

Βασιλακόπουλο, Π. Μ., *“Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (Εθνικές και Διεθνείς Διαστάσεις)”*, Το Ποινικό Δίκαιο στο Νέο Διεθνές Περιβάλλον, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, 2ο Διεθνές Συνέδριο, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2001,

Γέροντας, Α., Χ., *Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2011,

Γιαννόπουλος, Θ., *Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα*, ΠοινΧρ 1993, σελ 1241

Δαλακούρας, Θ., *Η συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού. (Ρόλος του εισαγγελέα, της αστυνομίας και των λοιπών διωκτικών οργάνων)*, ΠοινΧρ 2011, σελ 247-249

Δαλακούρας Θ., *Ποινική Δικονομία. Βασικές έννοιες και θεσμοί της ποινικής δίκης για νυν και «εν τω γεννάσθαι» ανακριτικούς υπαλλήλους, τ. Β’*, 2003, σελ 139-140, 152

Δημήτραινα, Γ. Ν., *“Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/1995”*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2002,

Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007,

Καϊάφα Γκμπάντι, Μ., *Η ποινική αντιμετώπιση του ξέπλυματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;*, 2007, σελ 62, 745

Καμπέρου-Ντάλτα, Ε., *Ο ν. 3691/2008 για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του νόμου & διεθνές ποινικό πλαίσιο*, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 2009,

Κωνσταντινίδης, Α., *Τραπεζικό απόρρητο και νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σε Τιμ Τομ Γ.Α. Μαγκάκη*, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 1999,

Κωνσταντινίδης, Α., *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο Ι*, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, 2013,

Λίβος, Ν., *Το “ζέπλυμα βρώμικου χρήματος” και η εξιχνίασή του, σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;*, 2007, σελ 355, 357

Μαργαρίτης, Λ.,- Παρασκευόπουλος, Ν., *Ποινολογία άρθρα 50-133 Ποινικού Κώδικα*, εκδ. Ποινικού Δικαίου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2005,

Μπαλτάς, Σ., *Η κατ’ άρθρο 48 παρ. 5 Ν3691/2008 έκδοση απόφασης από τον Πρόεδρο της Αρχής του άρθρου 7 Ν3691/2008, όπως ισχύει μετά το Ν3932/2011, περί δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης περιουσιακών στοιχείων σε βάρος προσώπου για το οποίο ήδη διεξάγεται κύρια ανάκριση, προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση, τα δικονομικά ζητήματα αρμοδιότητας που ανακύπτουν, οι τρόποι αντιμετώπισής τους και τα μέσα άμυνας του βλαπτόμενου κατά της απόφασης*, ΠοινΔικ 2011, σελ 353

Ναμμίας, Ο. *Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ζέπλυμα βρώμικου χρήματος σε Πρακτικά του Δ’ Συνεδρίου της ΕΕΠ: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος – «Καθαρή» ή ελεύθερη κοινωνία;*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007,

Ναμίας, Ο., *“Η ποινική αντιμετώπιση του ζεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας”*, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος- Καθαρή ή Ελεύθερη Κοινωνίας, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007,

Παύλου, Στ., *Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του ν.2331/1995 για το ζέπλυμα του βρώμικου χρήματος και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του*, ΤιμΤομ Ν. Ανδρουλάκη, 2003,

Παύλου, Στ. - Δημήτρινας, Γ., *Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διαχρονική της διάσταση*, Εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας 2009,

Παύλου Σ.- Σάμιος Θ. *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες Ι*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2020,

Παύλου Σ.- Σάμιος Θ. *Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες ΙΙ*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2020,

Συλικός, Γ. *Οικονομικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ζέπλυμα βρώμικου χρήματος- money laundering, Συμπλήρωμα μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4816/2021*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2007,

Συμεωνίδου-Καστανίδου, Ε., *“Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις”*, σε: Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου, Τιμητικός Τόμος για τον Γ. Α. Μαγκάκη, σελ 381

Συμεωνίδου-Καστανίδου, Ε., *Δικηγόροι: Υποχρεώσεις συνδρομής στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ποινική ευθύνη*, ΠοινΧρ 2008, σελ. 933

Τοκμακίδου – Μοσχούρη, Ε., *Τα όρια εντός των οποίων νομιμοποιούνται οι τράπεζες να συλλέγουν στοιχεία για την ταυτότητα των πελατών τους*, Αρμ 2013, σελ 1621

Τραγάκης, Γ., *Οργανωμένο Έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*, 1996, σελ. 138, 283

Τσιρίδης, Π., *Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 3691/2008)*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009

Χατζηνικολάου, *Η ποινική καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: κριτική προσέγγιση ενός εργαλείου ρευστοποίησης της ποινικής καταστολής υπό το φως της αντιμετώπισης πράξεων διαφθοράς και περιουσιακών προσβολών σε βάρος του δημοσίου και της Ε.Ε.σε Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο δημόσιο τομέα*, εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας 2014,

Ξενόγλωσση

Dexiang, M., Yanyan, Ye., Zengan, Gao., “*Literature Review of International Anti-Money Laundering Research: A Scientometrical Perspective*”, *Open Journal of Social Sciences*, vol.2, *Scientific Research Inc.*, 2014, pag. 111-120

OECD, “*Money Laundering*”, Clean Gov Biz, Integrity in practice.

Διαδίκτυο

https://www.fincen.gov/news_room/aml_history.html

<https://www.insider.gr/tax-labour/317967/neoi-kanones-gia-tin-katapolemisi-mayroy-hrimatos-ti-tha-ishyei-gia-podosfairikes>

Νομοθεσία

N. 4577/2018

N. 4816/2021

N.3691/2008

N.3932/2011 (ΦΕΚ Α 49/10.3.2011)

N.4174/2013 (ΦΕΚ Α 170/26-7-2013).

ΠΟΛ 1127/31.8.2010 με θέμα Κοινοποίηση του ν. 3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις

Title 18 of U.S.C. §1956,

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.